

TILINPÄÄTÖS 2023

Sauvon kunta

Tekninen ja ympäristölautakunta 14.3.2024

Sivistyslautakunta 19.3.2024

Kunnanhallitus 25.3.2024

Tarkastuslautakunta 14.5.2024

Kunnanvaltuusto 10.6.2024

Sisällys

TILINPÄÄTÖS 2023.....	0
I TOIMINTAKERTOMUS.....	3
1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA.....	3
1.1 Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	5
1.3 Yleinen taloudellinen kehitys.....	5
1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	6
1.5 Kuntastrategia.....	7
1.6 Kunnan henkilöstö.....	11
1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.....	11
1.8 Ympäristötekijät.....	12
2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	13
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	15
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	17
3.2 Toiminnan rahoitus.....	19
4. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	22
5. KOKONAISTULOT JA –MENOT.....	27
6. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	28
6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	28
6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	29
6.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	31
6.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	32
7. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET.....	38
7.1 Asiaa koskeva sääntely.....	38
7.2 Tilikauden tuloksen käsittely.....	38
7.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	38
II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	39

8. KÄYTTÖTALouden TALOUSARVION TOTEUTUMAVERTAILU	39
8.1 Keskusvaalilautakunta	40
8.2 Tarkastuslautakunta	42
8.3 Kunnanhallitus	45
8.4 Sivistyslautakunta	51
8.6 Tekninen- ja ympäristölautakunta	62
8.6.4 Rakennustarkastus ja maa-ainesvalvonta	69
9. TULOSLASKELMAOSION TOTEUTUMINEN	72
9.1 Verotulojen erittely	73
9.2 Valtionosuuksien erittely	73
10. RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMINEN	75
11. INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	76
III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	79
12. Tuloslaskelma (ulkoinen)	79
13. Rahoituslaskelma	81
14. Tase	82
15. Konsernitilinpäätös	84
IV LIITETIEDOT	88
16. Kunnan ja kuntakonsernin liitetiedot	88
17. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä	99
18. Sisäisten kustannusten ja vyörytys-/jakoperiaatteet	100
V ALLEKIRJOITUKSET	101

I TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi uudessa Sauvon kunnassa, kun sosiaali- terveys-, sekä pelastuspalveluiden siirtymiseen Sauvon kunnasta Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Kunnasta siirtyi hyvinvointialueelle lopulta 47 tointa tai virkaa: viisi sosiaalitoimistosta, 36 vanhuspalveluista ja kuusi palvelukeskuksen keittiö- ja puhtaanapitoammattilaista. Alkuvuoden ajan kuntaa kuormittivat vielä siirtymästä koituneita töitä, mutta muuten totuttelimme elämään uudessa yhteistyössä Varhan kanssa. Sauvon kunnanvaltuusto päätti jo vuonna 2022 Paimio-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän purkamisesta, mutta kuntayhtymä lakkasi toimimasta vasta 30.4.2023, kun vuoden 2022 tilinpäätös oli kuntayhtymässä käsitelty.

Sauvon kunta oli kesällä 2022 sopinut Varsinais-Suomen Punaisen Ristin kanssa niin sanotun kuntamallin mukaisen asumispalvelun järjestämisestä Sauvossa. Kuntamallin majoituspalvelu jatkui ja laajeni vuoden 2023 aikana, mutta samoin loppuvuotta kohti 92 Sauvossa asunut ukrainainen sai kotikunnan Sauvosta ja asettui siten pysyvästi asumaan Sauvoon. Täten myös heidän muut palvelunsa järjestetään jatkossa kunnan ja Varhan eikä Pansion vastaanottokeskuksen toimesta. Sauvon kunnan väkiluvun merkittävä nousu (+56 asukasta) selittyy juurikin maahanmuuton, eli kunnassa jo asuneiden ukrainalaisten kotikuntarekisteröinnin myötä.

Taloudellisesti majoituspalvelun järjestäminen toimi kuten järjestelmä oli suunniteltukin: kunnan saama tuki majoituspalveluiden järjestämiseen (288 277 e) oli hieman suurempi kuin majoituspalveluiden kulut kunnalle (260 535 e) ja yli jäänyt noin 26 000 euroa kattoi yllättävänkin tarkasti kotouttamispalveluiden ostopalvelun kustannukset, jotka näkyivät kunnanhallituksen alaisissa kehittämis- ja vaikuttamistehtävissä.

Vaikka kunnalla oli jo kokemusta varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden järjestämisestä ukrainalaisille, kunta ei ollut talousarviossaan täysin osannut varautua ukrainalaisten oppilaiden määrän säilyvän yhtä korkealla tasolla koko vuoden 2023 ajan. Tästä syystä tehtiinkin yksi lisätalousarvio, jossa lisättiin määrärahoja koulutoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökustannuksiin. Koko kunnan osalta henkilöstökustannukset eivät kuitenkaan ylittyneet.

Väkiluku vuoden 2023 viimeisenä päivänä oli 2973, eli 56 asukasta enemmän kuin vuotta aiemmin. Historiallisen suuri kasvu väkiluvussa selittyy maahanmuutolla (+99 asukasta). Luonnollinen väestönlisäys ja kuntien välinen muutto olivat negatiivisia. Lukuja tarkasteltaessa

on hyvä muistaa, että asuntokannassa ei ole tapahtunut merkittävää kasvua, joten kuntien välinen muutto ei ole voinut kasvaa asuntojen ollessa kutakuinkin täynnä.

Taloudellisesti vuosi 2023 sujui lopulta hyvin. Menoylityksiä tuli muutettuun talousarvioon nähden esimerkiksi lainojen korkokustannuksista ja kunnanhallituksen kuluiksi kirjatusta vuoden 2022 sote-kustannusten hännistä, jotka olisivat olleet 1.1.2023 lakkautetun sosiaali- ja terveyslautakunnan kuluja, kuten henkilöstökuluja, jotka eivät ehtineet vuoden 2022 tilinpäätökseen. Näihin ei ollut osattu varautua kunnanhallituksen talousarviota laadittaessa. Saadut tulot ylittyivät kuitenkin menolisäyksiä enemmän. Tuloja saatiin odotettua enemmän pienistä toimintatalouden puroista, kuten kotikuntakorvauksista sekä verotuloista. Verotuloja kertyi vuonna 2023 yhteensä 7,36 miljoonaa, joka ei tule vastaamaan verotuottojen tasoa jatkossa, koska vuoden 2023 alkukuukausina kuntaan tilittyi vanhan, korkeamman tuloveroprosentin aikana kerättyjä tuloveroja.

Vuoden 2023 suurin investointi oli Lautkankaren jalankulku- ja polkupyöräväylän rakennuttaminen. MAL-hankkeen toteuttamisesta vastasi valtio, mutta kunta osallistui noin 50 % investoinnin kustannuksiin, ja kunnan lopullinen maksuosuus oli 745 272 euroa. Yhteensä investointimenot olivat 1 083 291 euroa, 66 % talousarviosta. Investointituloiksi kuitenkin kirjattiin Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän purusta kunnalle koituneet tuotot, joten investointien nettoarvo vuodelta 2023 on ainoastaan -474 914 euroa.

Kunnan vuosikate oli jopa 1 139 734 euroa ylijäämäinen, ja viime vuosien investoinneista nousseet poistot saatiin hyvin katettua, jolloin tilikauden tulos jäi 440 818 euroa ylijäämäiseksi. Poistot olivat 698 915 euroa, kun ne vielä vuonna 2018 olivat 387 742 euroa. Ylijäämää kertyi siis 148 euroa per asukas.

Vuosien 2020–2022 poikkeuksellisen hyvät tilikauden tulokset kattoivat kokonaan kuntakonserniin vuosien aikana kertyneen alijäämän. Sauvon kuntakonsernin taseeseen ei ole nyt kerääntynyt lainkaan alijäämää, mikä on historiallisen hyvä tilanne. Sauvon Vesihuolto Oy:n aiempia vuosia parempi tulos, sekä sote-kuntayhtymien poistuminen Sauvon kuntakonsernista paransivat koko kuntakonsernin tulosta aiemmista vuosista. Konsernin tulos on 395 016 euroa ylijäämäinen, joka on 265 120 euroa parempi tulos kuin 2022.

Tulevat vuodet kuntataloudessa näyttävät jo eri tavalla haastavilta, joten on hyvä, että takana on ylijäämäisiä vuosia. Valtionosuusuudistukseen ja te-palveluiden rahoittamiseen liittyy paljon epävarmuuksia, minkä lisäksi Sauvon kuntakonsernilla on suuria investointeja suunnitelmavuosille.

Sauvossa 13.3.2022
Satu Simelius
kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Tilivelvolliset toimielimet ja niiden jäsenet on esitetty tasekirjan osassa 2, talousarvion toteutuminen.

Tilivelvolliset viranhaltijat vuonna 2023:

Kunnan johtoryhmä:

kunnanjohtaja Satu Simelius

hallintojohtaja Markus Vähä-Piikkiö

sivistysjohtaja Elli Sainio

tekninen johtaja Jari Ukkonen

Muut:

kirjastonjohtaja Päivi Inkinen

palvelupäällikkö Esa Jokioja

rakennustarkastaja Lasse Kujanpää

rehtori Antti Päiviö

varhaiskasvatuksen päällikkö Hanna-Leena Heinonen

1.3 Yleinen taloudellinen kehitys

Kuntatalouden tunnuslukuja vuodelta 2023 voidaan pitää vahvoina. Kuntatalous saavutti viiden vuoden tauon jälkeen tasapainon, kun investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 miljoonan euron ylijäämään. Sitä aikaisemmin kuntatalous oli tasapainossa vuonna 2006. Myös tilikauden tulos nousi poikkeuksellisen vahvalle tasolle: 1,8 miljardiin euroon. Tiedot käyvät ilmi kuntatalouden tilaa arvioivasta Kuntaliiton tilinpäätösanalyysistä vuodelta 2023.

Kuntien vahva tilikauden tulos ohjautuu nopeasti kasvaneiden investointien rahoittamiseen. Kunnat käyttivät ylijäämäänsä myös lainakannan vähentämiseen alustavan arvion mukaan yhteensä 300 miljoonalla eurolla. Kuntien lainakanta on pienentynyt jo toista vuotta peräkkäin.

Kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin kuitenkin sote-uudistukseen liittyneiden kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Ilman niitä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi. Poikkeuserien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruisiksi arvioidut verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä.

Soten taloudelliset vaikutukset alkavat selkeytyä vasta vähitellen, mutta tilinpäätösarviot kertovat kuntakentän taloudellisen eriytymisen jatkumisesta viime vuonna. Tilikauden tulos oli paras yli 100 000 asukkaan ja 20 000–100 000 asukkaan kunnissa, kun taas pienemmissä kunnissa tulos oli selkeästi heikompi. Aivan pienimmissä, alle 5 000 asukkaan, kunnissa tilikauden tulos jopa heikkeni vuodesta 2022. Näin tapahtui vuoteen 2023 kohdistuneesta poikkeuksellisen suuresta verohännästä huolimatta. Tältä osin Sauvon tulos noudattelee pienten kuntien yleistä trendiä vuodelta 2023, vaikka tilikauden tulos olikin merkittävästi ylijäämäinen, oli se vähemmän ylijäämäinen kuin vuonna 2022.

Seudun taloudellinen kehitys

Varsinais-Suomessa kuntien tilinpäätösennusteiden mukainen tilikauden tulos vuodelta 2023 keskimäärin 217 e ylijäämäinen per asukas. Sauvon tulos maakunnan keskiarvoon nähden oli siis jonkin verran heikompi.

Kuntien lainakanta per asukas ennustetaan olevan Varsinais-Suomessa noin 3000 euroa per asukas, kun Sauvossa kunnan lainakanta vuonna 2023 oli 3 443 euroa per asukas. Sauvon lainakanta per asukas laski hieman vuoteen 2022 verrattuna. Tämä johtuu sekä lainakannan laskusta että asukasmäärän kasvusta.

1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Sote-uudistuksen vaikutukset kunnan toimintaan ja talouteen olivat historiallisen suuret. Kuntayhtymien purkautumisiin liittyen valtuusto päätti jopa muutoksesta kunnan peruspääoman määrään.

Kunnan tuloveroprosentti laskettiin lakisääteisesti 8,86 prosenttiin, kun kaikkien Suomen kuntien tuloveroprosentteihin tehtiin 12,64 prosenttiyksikön leikkaus.

Samalla kunnilta siirtyivät sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävät hyvinvointialueelle. Sauvon osalta tämä tarkoitti kunnan oman sosiaalitoimen, vanhustyön ja vanhusten palvelukeskuksen ruoka- ja puhtaanapitopalveluiden työntekijöiden siirtymistä pois kunnan palveluksesta. Vapaaehtoinen perusterveydenhuollon kuntayhtymämme Paimion kanssa (Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä) lakkasi tuottamasta palveluita 1.1.2023 ja sen toiminta päättyi kokonaisuudessaan 30.4.2023. Lakisääteiset Varsinais-Suomen

sairaanhoidopiiri sekä Varsinais-Suomen erityishuoltopiiri lakkasivat toimimasta 31.12.2022 ja poistuivat siten myös Sauvon kuntakonsernista vuonna 2023.

Sosiaali- ja terveyslautakunta lakkautettiin hallintosäännön uudistuksessa 1.1.2023 alkaen. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirrettiin tekninen- ja ympäristölautakunnan alaisuuteen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävän lopullista paikkaa Sauvon kunnan organisaatiossa valmisteltiin vuoden 2023 aikana ja hallintosääntöön tulevat muutokset ovat valmistelussa. Vuonna 2023 hyte-tehtävät kuuluivat virallisesti kunnanhallitukselle.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä sosiaali- ja terveyslautakunnan alaiset kustannukset olivat 53 % koko kunnan toimintamenoista. Näistä suurin osa siirtyi hyvinvointialueen kustannuksiksi 1.1.2023. Sote-kiinteistöjä kunta ylläpiti edelleen itse, mutta osa kiinteistötoimen päivittäisistä tehtävistä siirtyi vuokralaiselle, eli Varhalle. Varhalle vuokrattavien kiinteistöjen vuokrat muodostivat uuden ulkoisen tulon kunnalle. Tämä tulo tulee kuitenkin olemaan tilapäinen, sillä vuokrasuhteen jatkuessa kunnalla on yhtiöittämisvelvoite kiinteistömarkkinoilla toimimiseen.

1.5 Kuntastrategia

Sauvon kunnan strategia 2022–2025 hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 6.6.2022. Kunnanvaltuusto hyväksyy vuosittain talousarvion, jossa asetetaan strategisista hankkeista johdetut strategiset tavoitteet, niitä toteuttavat toimenpiteet ja mittarit. Näiden tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden toteutumista arvioidaan osavuosisiraporteissa ja tilinpäätöksissä. Strategiakauden arviointi tehdään valtuustokauden päätteeksi keväällä 2025.

Sauvon kunnan visiona on *“vetovoimainen moderni maaseutu”*. Visio on pitkän aikavälin tavoite, päämäärä, joka pyritään toteuttamaan strategisella suunnitelmalla. Vetovoimalla tarkoitetaan tässä erityisesti väkiluvun, vapaa-ajan asumisen, matkailun ja yritystoiminnan kasvua nykyisestä. Vetovoimalla tarkoitetaan lisäksi Sauvon kunnan yleistä positiivista mainetta seudulla ja laajemmalla alueella.

Sauvon strategiseen suunnitelmaan on nostettu kolme strategista hanketta: *Sujuva Sauvo*, *Viestinnällä vetovoimaa* ja *Kasvun mahdollistajat*.

Sujuvalla Sauvolla viitataan ensinnäkin kunnan sisäisen organisaation toimivuuteen: henkilöstön hyvinvointiin, selkeisiin työnkuviin, sujuvaan päätöksentekoon sekä taloudelliseen kestävyteen. Toisekseen sillä viitataan asiointiin kunnan kanssa. Tavoitteena on helppo asiointi, sujuvat ja modernit toimintatavat sekä palveleva kohtaaminen.

Viestinnällä vetovoimaa –hankkeen suunnitelmaksi on strategiassa määritelty tuoda Sauvo *“maailmankartalle”*, eli lisätä Sauvon kunnan yleistä tunnettuutta, esitellä Sauvoa kuntana, jossa on modernit toimintatavat, mutta ympäristönä idyllistä maaseutua. Hankkeen tavoitteena on

kasvattaa kunnan väkilukua, kasvattaa yritystoimintaa ja kasvattaa matkailumääriä Sauvon alueella.

Kasvun mahdollistajilla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joiden on oltava kunnossa, jotta väkiluvun kasvu on mahdollista. Tavoitteina ovat uusien kiinnostavien asuinalueiden rakentaminen sekä erilaisten asuinmahdollisuuksien lisääminen. Lisäksi tavoitteena on ylläpitää ja parantaa perusinfrastruktuurin kuntoa sekä lisätä ympäristön estetiikkaa ja yleistä viihtyisyyttä Sauvossa.

Strategisen suunnitelman toimenpanoa tukevat "Sauvon tapa toimia" eli Sauvon kunnan arvot: *rohkeus, ratkaisukyky, yhteisöllisyys ja ihmisläheisyys*. Näillä tavoilla toimia ja näitä arvoja korostamalla tuomme myös esille Sauvon kunnan vetovoimaa modernina maaseutuna.

Kuntastrategian seuraaminen tilinpäätöksessä

Valtuustoa sitovat tehtäväaluekohtaiset tavoitteet on esitelty tilinpäätösasiakirjan kohdassa 8 Talousarvion toteutuminen. Tavoitteet perustuvat kuntastrategian kolmeen strategiseen hankkeeseen.

Lisäksi kuntastrategian toteutumiseksi on talousarvion laadinnan yhteydessä tehty oma seurantataulukonsa, josta saa yleisnäkymän strategisten tavoitteiden toteutumisesta. Kuntastrategian seurantataulukkoa päivitetään osavuosiraporttien ja tilinpäätöksen yhteydessä.

KASVU

Väkiluvun, yritystoiminnan, vapaa-ajanasumisen ja matkailun kasvu.

Mittari	Lähtötilanne 31.12.2021	Tavoite 30.6.2025	Toteuma 31.12.2023
Väkiluku	2959	3000	2973
Asuntokunnat	1385	1420	1372 (2022)
Omakoti- ja paritalot	2715	2735	2718 (2022)
Kerrostalot	10	11	10
Rivitalot	96	100	96
Vapaita tontteja, omakoti	50	30	49
Tontteja kaavoitettuna, omakoti	7	20	7
Kunnan rakennusvalmiita tontteja, rivi- ja kerrostalo	1	1	3

Rakentamattomia rakennuspaikkoja kaavassa, rivi- ja kerrostalo	15	12	15
Vapaita tontteja, teollisuus	3	6	3
Tontteja kaavoitettuna, teollisuus	13	6	13
Asuntokaupat	8	20	8 (2022)
Myönnetyt rakennusluvut, uudet asuintalot	3	10	2
Kiinteistöveron määrä	1 189 792 e	1 300 000 e	1 314 617 e
Kuntien välinen muuttovoitto/ tappio	+10	+20	-30
Luonnollinen väestönlisäys	-7	0	-14
Yrityskanta	285	300	292 (30.9.)
Kuntabarometrin tulos, ka.	2,56	3,5	-
Työpaikkojen lukumäärä	714	750	730 (2021)
Työttömien osuus / työvoima	3,7 %	3,5 %	7,6 %
Matkailu	Mittaristo kehitetään strategiakauden aikana		
Viestintä	Mittaristo kehitetään strategiakauden aikana		

SUJUVUUS

Kunnan kanssa asiointin sujuvuus, kunnan sisäiset toimivat prosessit, talouden tasapaino ja asukastyytyväisyys.

Mittari	Lähtötilanne 31.12.2021	Tavoite 31.12.2024	Toteuma 31.12.2023
Kertynyt ylijäämä, e/as.	1 505	500	148
Lainat, e/as.	3 737	3 000	3 443
Konserniin kertynyt ylijäämä, e/as.	124	500	272
Konsernin lainat, e/as.	4 793	5 700	4114
Konsernin lainat ja vuokravastuut, e/as.	5 336	6 300	4832
Konsernin omavaraisuusaste, %	29,5	50	35

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	61,5	50	115
Taloudellinen huoltosuhde per 100 työssäkäyvää	140,80	120	133 (2021)
Henkilöstön tyytyväisyyskyselyn NPS-luku	-20	+50	+4
Asukastyytyväisyyskysely	Mittaristo kehitetään strategiakauden aikana		

1.6 Kunnan henkilöstö

Sauvon kunnan palveluksessa 31.12.2023 oli yhteensä 117 henkilöä.

	2020	2021	2022	2023
Yleishallinto	5	4	7	8
Sosiaali- ja terveystoimi	52	58	58	0
Sivistystoimi	83	74	88	91
Tekninen toimi	25	17	13	18
Yhteensä	165	153	166	117

Kunnan henkilöstökulut olivat tilikaudella 5 133 988 euroa ja pienenivät edelliseen vuoteen verrattuna 28 %. Henkilöstökulujen pienenemiseen vaikutti sote-palveluiden siirtyminen Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hoidettavaksi vuoden 2023 alusta lukien. Tarkemmin henkilöstöön liittyviä asioita raportoidaan henkilöstökertomuksessa.

1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Kuntalain säännökset velvoittavat kunnat järjestämään kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan sekä raportoimaan niiden tuloksellisuudesta. Toimintakertomusraportoinnin tulee perustua todennettavissa olevaan sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan tuloksellisuuden arviointiin.

Sauvon kuntakonsernin riskit jakautuvat neljään pääryhmään, jotka ovat: strategiset, operatiiviset, taloudelliset sekä vahinkoriskit. Kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on linjattu talousarvio- ja tilinpäätösasiakirjojen yhteydessä. Riskeistä ja niiden toteutumisesta on kirjattu tarkemmin käyttötalousosiossa tehtäväalueittain.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät vuonna 2023

Toteutuneita talousarviossa arvioituja riskejä olivat:

- Epävarmuus taloudessa ja rakennusteollisuudessa vähentää rakentamisen investointeja.
- Oppilashuollon henkilöstön siirtyessä hyvinvointialueen palvelukseen yhteistyö vaikeutuu ja monimutkaistuu.

Osittain toteutuneita talousarviossa arvioituja riskejä olivat:

- Vaihtuvuus kunnan keskeisissä tehtävissä: Vuoden 2023 aikana vaihtui ympäristösihteeri sekä teknisen toimen työnjohtaja.
- Johtamisessa ja esihenkilötyössä ei hyödynnetä olemassa olevia toimintaohjeita: kunnan sisäistä ohjeistusta lisätty ja päivitetty koko vuoden ajan.
- Erikokoiset ikäluokat ja nuorimmissa ikäluokissa näkyvä yleinen syntyvyyden lasku.
- Suuret muutokset valmistavan opetuksen oppilaiden lukumäärässä vuoden aikana.
- Pätevän varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytoinnin vaikeudet.
- Yhdyskuntapalveluiden ulkopuolisten töiden laatu.
- Yllättävät vahingot rakennuksissa.

1.8 Ympäristötekijät

Sauvon kunta haki ja sai ympäristöministeriöltä rahoitusta ilmasto-ohjelman laadintaan ja aloitti työryhmän johdolla työskentelyn ohjelman laatimiseksi. Ohjelmassa tulee asettaa tavoite kunnan kasvihuonekaasupäästöjen laskemiseksi ja listata tavoitteeseen tähtäävät toimenpiteet.

Kunta jatkoi vuonna 2022 aloitettua selvitystyötä, jossa selvitettiin kunnan omistamien kiinteistöjen vaihtoehtoja öljylämmitykselle. Selvityksessä esitettiin kullekin kiinteistölle toteutuskelpoiset lämmitysjärjestelmävaihtoehdot sekä kustannusarviot järjestelmien toteuttamisesta. Kunnanhallitus päätyi tukemaan kaukolämpöverkoston rakentamista kunnan alueelle, mutta käytännön toteutus siirtyi vuosille 2024–2025.

Suuri investointi jalankulun ja pyöräilyn edistämiseen oli Lautkankaren jalankulku- ja polkupyöräväylän rakennuttaminen. MAL-hankkeen toteuttamisesta vastasi valtio, mutta kunta osallistui noin 50 % investoinnin kustannuksiin ja osallistui sen suunnitteluun. Loppuvuonna valmistunut väylä lisää merkittävästi niin Korvalantien varren kuin keskustaajaman asukkaidenkin ulkoilumahdollisuuksia. Lautkankaren alueen oppilaille tuli samalla mahdollisuus tehdä koulumatkat jalan tai pyöräillen.

2. SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kuntalaissa säädetään (§ 14 ja § 39), että kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta. Myös kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamisjärjestelmää. Se on myös sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskienhallinnan tuloksellisuutta. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisen valvonnan avulla varmistetaan, että kunnan toimintaprosessit ovat oikeanlaisia ja organisaatorakenne on sopiva. Sisäisen valvonnan avulla saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäinen valvonta kunnan organisaatiossa perustuu kunnan johdon, toimialajohdon ja esimiesjohdon vastuuseen sisäisen valvonnan keinojen toteuttamisesta ja toimivuudesta. Valvontatoimenpiteitä ovat mm. erilaiset kontrollit ja valvontakeinot voivat olla ennakoivia, jälkikäteisiä tai mahdollisesti teknisiä riippuen toiminnasta. Keskeisiä toimia sisäisen valvonnan toteuttamisessa ovat mm.: palkkojen tarkastus- ja hyväksymismenettelyt ja niiden kehittäminen, hankintojen kilpailuttamisen ja hankintojen tekemisen valvonta ja seuranta, henkilötietorekistereiden tietosuojariskien ja niiden vaikutusten arviointi, tunnistettujen riskien hallintakeinojen kehittäminen ja määrittely.

Sauvon kunnanvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2015 Sauvon sisäisen valvonnan ohjeet ja riskienhallinnan periaatteet. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä kunnanjohtajan johdolla, joka antaa asiasta yleisohjeet. Käytännön toteuttamisvastuu on tilivelvollisilla toimielimillä ja niiden jäsenillä sekä toimialajohdolla yhdessä vastuu- ja tehtäväalueiden päälliköiden kanssa. Toiminta- ja taloussuunnittelu tapahtuu yhdessä henkilökunnan kanssa.

Kunnan sisäistä talouden toteuman seuranta on parannettu aktiivisella työllä, mm. talousvastuussa olevien tapaamisia lisäämällä, ohjeistuksia tekemällä ja ottamalla käyttöön uusia seurantaan helpottavia työkaluja, kuten johdon työpöydän ja työajanseurantajärjestelmän.

Kunnassa on tunnistettu tarve sisäisten ohjeiden päivittämiselle, sekä henkilöstön kouluttamiselle laki- ja hallintoasioissa. Samoin uusien työntekijöiden perehdytysmateriaaliin on päivitetty. Kunnan hallintosäännön päivitysprojekti käynnistyi vuonna 2023. Samalla on

tarkoitus laatia erillinen hankintaohje sekä päivittää konserniohje ja sisäisen valvonnan ohjeet. Johtoryhmän vastuulla on sääntöjen, käyttösuunnitelmien, erilaisten talousarvion ja –suunnitelman laadintaohjeiden ja täytäntöönpano-ohjeiden noudattaminen. Sisäistä tarkkailua pyritään toteuttamaan jatkuvasti ja systemaattisesti.

Hallituksen kannanotto sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnanhallitus antaa toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä konsernivalvonnasta. Hallituksen selonteko perustuu sen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen laatimiin selontekoihin.

Hallitus esittää kannanottonaan, että sisäinen valvonta tuottaa kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Tilinpäätöksen valmistumisvaiheessa ei kunnanhallituksen tiedossa ole vuoden 2023 aikana todettuja väärinkäytöksiä.

3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välituloksen eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

Kunnan toimintakulut vähenivät 49 % ja toimintakate oli 56 % pienempi vuonna 2022. Muutokset johtuvat sote-palveluiden järjestämisen siirtymisestä hyvinvointialueelle.

Toimintatuottoja kertyi 2 002 312 euroa, joka oli 20 % vähemmän kuin edellisenä vuotena. Sote-uudistuksen lisäksi toimintatuottojen laskua selittää vuoden 2022 merkityt valtion koronakorvaukset. Verotulojen kertymä oli 7 360 234 euroa ja valtionosuuksien 1 502 418 euroa. Verotuloja tilitettiin kunnalle 43 % ja valtionosuuksia 72 % edellisvuotta vähemmän. Muutos johtuu sote-uudistuksesta.

Vuoden 2023 investointimenot olivat yhteensä 1 083 291 euroa, 66 % talousarviosta. (2022: 864 045 e). Rakennuttamisen ja rakentamisen osuus investointisuunnitelman mukaisista menoista oli 1 031 386 euroa eli 95 %.

Investointituloiksi kuitenkin kirjattiin Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän purusta kunnalle koituneet tuotot, joten investointien nettoarvo vuodelta 2023 on ainoastaan -474 914 euroa.

Verotulojen kehitys 2014–2023, €

Vuosi	Tulovero-%	Kunnallisvero	Yhteisövero	Kiinteistövero	Yhteensä
2023	8,86	5 489 218	556 399	1 314 617	7 360 234
2022	21,50	10 797 530	821 551	1 270 651	12 889 733
2021	21,50	11 006 829	758 515	1 189 518	12 954 862
2020	21,50	10 035 175	513 071	1 082 792	11 631 037
2019	21,50	9 747 288	463 530	1 159 144	11 369 963
2018	21,50	9 820 690	467 857	1 174 572	11 463 119
2017	21,50	10 059 729	450 739	1 089 067	11 599 535
2016	21,00	9 823 951	351 407	1 097 331	11 272 689
2015	21,00	9 198 095	380 874	953 407	10 532 376
2014	20,75	8 949 353	294 771	801 345	10 045 470

Kunnallisverotuotto pieneni edelliseen vuoteen verrattuna 49 % ja yhteisöveron tuotto 32 %. Muutosta selittävät sote-uudistus sekä yhteisöveron osalta myös vuosille 2021 ja 2022 koronatukena jaetut suuremmat yhteisöveron jako-osuudet kunnille. Toisaalta kunnallisveron tuotossa näkyy ns. verohäntä, mistä syystä vuoden 2024 odotettu kunnallisveron tuotto tulee olemaan vuoden 2023 verotuottoa alempi.

Vuosikatteen, poistojen ja tilikauden tuloksen kehitys 2014–2023, €

Vuosi	Toimintakate	Vuosikate	Poistot	Tilikauden tulos
2023	-7 505 647	1 139 734	-698 916	440 818
2022	-17 168 895	1 208 253	-680 355	527 898
2021	-17 043 589	1 374 842	-537 556	837 286
2020	-15 756 778	2 231 958	-381 232	1 851 111
2019	-16 383 354	-294 028	-421 916	-715 944
2018	-15 785 085	229 373	-387 742	-158 369
2017	-15 593 105	708 258	-361 108	347 151
2016	-15 615 932	599 455	-385 440	214 014
2015	-15 598 870	-168 515	-359 921	-528 436
2014	-15 201 828	-354 904	-415 765	3 695 011

Kunta on vuodesta 2020 lähtien tehnyt ylijäämisiä tuloksia.

Lainakannan ja rahavarojen kehitys 2013–2023, €

Vuosi	Lyhytaikaiset lainat	Pitkäaikaiset lainat	Lainat yhteensä	Korkokulut	Rahavarat 31.12.
2023	7 500 000	2 315 792	9 815 792	-251 773	633 361
2022	7 400 000	2 736 844	10 136 844	-55 173	755 826
2021	7 400 000	3 172 896	10 572 896	-18 852	393 715
2020	6 481 052	3 653 948	10 135 000	-12 570	287 299
2019	8 910 000	135 000	9 045 000	-4 187	292 111
2018	7 440 000	195 000	7 635 000	-2 962	281 766
2017	7 622 000	335 000	7 957 000	-4 452	183 399
2016	7 142 000	557 000	7 699 000	-5 778	168 068
2015	6 943 250	955 250	7 898 500	-18 801	202 348
2014	5 793 250	1 298 500	7 091 750	-29 860	39 749

Kunnan lainamäärä on kääntynyt pieneneseen laskuun vuoden 2021 huippuvuodesta. Toisaalta korkokulut kasvoivat merkittävästi vuonna 2023.

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kertoo tilikauden tulojen riittävyyden tilikauden käyttömenoihin. Toimintakate osoittaa kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

TULOSLASKELMA 1.1.2023-31.12.2023	2023	2022
Toimintatuotot	2 002 442	2 349 813
Toimintakulut	-9 508 089	-19 518 709
Toimintakate	-7 505 647	-17 168 895
Verotulot	7 360 234	12 889 734
Valtionosuudet	1 502 418	5 458 272
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	26 577	38 984
Muut rahoitustuotot	8 259	45 574
Korkokulut	-251 773	-55 173
Muut rahoituskulut	-334	-242
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-217 271	29 143
Vuosikate	1 139 734	1 208 253
Suunnitelman mukaiset poistot	-698 916	-680 355
Poistot ja arvonalentumiset	-698 916	-680 355
Tilikauden tulos	440 818	527 898

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut %	21,1	12,0
Vuosikate/Poistot %	163,1	177,6
Vuosikate, euroa/asukas	383	414
Asukasmäärä	2 973	2 917

Toimintatuotot toimintakuluista, prosenttia = $100 * \text{Toimintatuotot/Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön}$). Kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen, liikelaitostaminen ja oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Tunnusluku vuosikate prosenttia poistoista = $100 * \text{Vuosikate/Poistot}$ ja arvonalentumiset Vuosikate euroa/asukas tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainoituksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärää. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA 1.1.2023-31.12.2023	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 139 734	1 208 253
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-28 960	
Toiminnan rahavirta	1 110 774	1 208 253
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 083 291	-864 045
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovut	637 338	
Investointien rahavirta	-445 953	-864 045
Toiminnan ja investointien rahavirta	664 821	344 208
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys		
Antolainauksen muutokset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-436 052	-481 052
Lyhytaikaisten lainojen muutos	100 000	
Lainakannan muutokset	-336 052	-481 052
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muu	8 380	105 646
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	244 523	188 616
Korottomien velkojen muutos	-70 136	202 693
Muut maksuvalmiuden muutokset	-451 233	496 955
Rahoituksen rahavirta	-787 285	15 903

Rahavarojen muutos	-122 464	360 111
Rahavarat 31.12	633 361	755 826
Rahavarat 1.1.	755 826	395 715
Rahavarojen muutos	-122 464	360 111

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-2 747	-3 365
Investointien tulorahoitus %	105,2	139,8
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	0,9
Kassan riittävyys, pv	21	13
Asukasmäärä	2 973	2 917

Toiminnan ja investointien rahavirta ja se kertymä, on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Toiminnan ja investointien rahavirta - välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutusta pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \cdot \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella eli ns. käyttötalouden ylijäämällä. Jäljelle jäävä prosenttiosuus on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$. Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} \cdot \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut muodostuvat tilivuoden toimintakuluista, korkokuluista, muista rahoituskuluista,

käyttöomaisuusinvestoinneista, antolainojen lisäyksistä ja pitkäaikaisten lainojen lyhennyksistä.

4. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoitusrakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE	2023	2022
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Aineettomat oikeudet	68 822	67 368
I Aineettomat hyödykkeet	68 822	67 368
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet (sis. arvonkorotukset)		
1.1 Maa- ja vesialueet (ilman arvonkorotuksia)	2 370 136	2 383 846
1. Maa- ja vesialueet (sis. arvonkorotukset)	2 370 136	2 383 846
2. Rakennukset	10 666 002	10 816 085
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 466 785	1 675 963
4. Koneet ja kalusto	240 049	304 361
5. Muut aineelliset hyödykkeet	20 481	5 681
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset ha	99 324	373 438
II Aineelliset hyödykkeet	15 862 777	15 559 373
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	6 870 407	8 232 779
3. Muut lainasaamiset	124 900	195 900
4. Muut saamiset	8 556	8 556
III Sijoitukset	7 003 862	8 437 235
A PYSYVÄT VASTAAVAT	22 935 461	24 063 976
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	144 000	162 000
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	254 066	426 548
3. Muut saamiset	148 359	145 264

4. Siirtosaamiset	32 048	71 184
II Saamiset	578 473	804 996
IV Rahat ja pankkisaamiset	633 361	755 826
C VAIHTUVAT VASTAAVAT VASTAAVAA	1 211 835	1 560 822
	24 147 296	25 624 798
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	6 819 257	7 397 805
Edellisten tilikausien ylijäämä (a Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 980 490	4 452 592
	440 818	527 898
A OMA PÄÄOMA	12 240 566	12 378 296
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	298 004	261 580
3. Muut toimeksiantojen pääomat		28 045
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	298 004	289 625
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen (korollinen vieras pääoma)		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait	2 315 792	2 736 844
Pitkäaikainen (korollinen vieras pääoma)	2 315 792	2 736 844
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma)		
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut	6 064	8 756
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma)	6 064	8 756
I Pitkäaikainen	2 321 856	2 745 600
II Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen (korollinen vieras pää)		
1. Joukkovelkakirjalainat	7 500 000	7 400 000
Pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden	421 052	436 052
Lyhytaikainen (korollinen vieras pää)	7 921 052	7 836 052
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma)		
6. Ostovelat	730 044	993 408
7. Muut velat/Liittymismaksut ja mu	99 265	134 144
8. Siirtovelat	536 509	1 247 674
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma)	1 365 817	2 375 226

II Lyhytaikainen	9 286 869	10 211 278
E VIERAS PÄÄOMA	11 608 725	12 956 878
VASTATTAVAA	24 147 296	25 624 798

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	50.7	48.3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	106.8	62.6
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	5 421	4 980
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 824	1 707
Lainakanta 31.12., 1000 €	10 237	10 573
Lainakanta 31.12., €/asukas	3 443	3 625
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	12 309	12 892
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4 253	4 420
Lainasaamiset, 31.12. 1000 €	269	357
Asukasmäärä	2 973	2 917

Omavaraisuusaste, % = 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot) Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääristä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100 * (Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä). Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa/asukas = Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12., = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas = Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

*Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset.
Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.*

5. KOKONAISTULOT JA –MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa mahdolliset liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

KOKONAISTULOT JA –MENOT 1.1.-31.12.2023

TULOT	1 000 €	%	MENOT	1 000 €	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	2 002	17,2	Toimintakulut	9 508	84,1
Verotulot	7 360	63,3	Korkokulut	252	2,2
Valtionosuudet	1 502	12,9	Muut rahoituskulut	0	0,0
Korkotuotot	27	0,2	Satunnaiset kulut	0	0,0
Muut rahoitustuotot	8	0,1	Tulorahoituksen korjaukset	28	0,2
Satunnaiset tuotot	0	0,0	- Pysyvien vastaavien		
Tulorahoituksen korjaukset	0	0,0	hyödykkeiden luovutustappiot	0	0,0
- Pysyvien vastaavien					
hyödykkeiden luovutustulot	637	5,5			
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet			Investointimenot	1 083	9,6
investointimenoihin	0	0,0			
Pysyvien vastaavien hyödykk.					
luovutustulot	0	0,0			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten			Antolainasaamisten lisäykset	0	0,0
vähennykset	0	0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	436	3,9
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	100	0,9	Oman pääoman vähennykset	0	0,0
Oman pääoman lisäykset	0	0,0	Kokonaismenot yhteensä	11 307	100,0
Kokonaistulot yhteensä	11 636	100,0			

6. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Vuoden 2023 aika tapahtui merkittäviä muutoksia Sauvon kunnan kuntakonserniin, kun vapaaehtoinen perusterveydenhuollon kuntayhtymä Paimion-Sauvon kansanterveysyhtymä lakkautettiin kesken tilikauden. Lisäksi lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymät Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri ja Varsinais-Suomen erityishuoltopiiri lakkautuivat ja poistuivat samalla Sauvon kuntakonsernista 1.1.2023.

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt	y-tunnus	omistusosuus	osakepääoma	Yhdistely konsernitilinpäätökseen
Kiinteistö Oy Sauvon asunnot	0812112-2	100 %	5 045,64	Kyllä
Sauvon Vesihuolto Oy	2652804-9	100 %	2 500,00	Kyllä
Rantolan Riikkala Oy	2407919-8	68 %	16 250,00	Ei
Sauvon Vanhustenkotiyhdistys ry	Sauvo	jäsen		Kyllä
Kuntayhtymät				
Paimion-Sauvon kansanterveys- kuntayhtymä	0204213-2	26,07 %		Kyllä, lakkautui 30.4.2024
Varsinais-Suomen liitto	0922305-9	0,5019 %		Kyllä
Salon seudun koulutus- kuntayhtymä	0139545-4	1,54 %		Kyllä
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt				
Vahtisten Lämpö Oy	0425988-8	50 %		Ei
Muut omistusyhteisyhteisöt				
Turun Seudun kehitys Oy	2779774-2	0,93 %		Ei
Tilikunta Oy	2123016-3	4,00 %		Ei

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Sauvon kunnanvaltuusto on hyväksynyt Sauvon kunnan konserniohjeen 10.9.2018, jota päivitettiin 12.6.2023 konserniyhtiöiden sekä konserniohjeen antamisen osalta.

Jos kunta haluaa omistajana ohjeistaa tytäryhteisöään ilman erillistä pyyntöä, sillä on käytössään työkaluina yhtiökokouksen kannanotto, kunnanhallituksen kokoukselle kaksi kertaa vuodessa annettavien katsausten yhteydessä annettavat toimenpide-ehdotukset, talousarvioasiakirjaan kirjatut tavoitteet tytäryhteisöille sekä ylimmällä tasolla kuntastrategiaan kirjatut linjaukset omistajapolitiikasta.

Sauvon 6.6.2022 hyväksytyssä kuntastrategiassa ei ole erikseen linjattu omistajapolitiikan hoitamisesta, mutta kunnan kolme tärkeintä tavoitetta ovat palveluiden ja asiain sujuvuus, vetovoiman lisääminen vaikuttavalla viestinnällä sekä kunnan väkiluvun ja asuntorakentamisen kasvuun tähtäävät toimenpiteet.

Talousarviossa vuodelle 2023 asetettiin ensimmäistä kertaa valtuuston tavoitteet kunnan tytäryhteisöille.

Sauvon Vesihuolto Oy:n tulos vuodelta 2023 on edelleen alijäämäinen, mutta osoittaa elpymisen merkkejä. Yhtiö valmistautuu kuitenkin merkittäviin investointeihin. Yhtiön toimitusjohtajana toimi tekninen johtaja Jari Ukkonen ja hallituksen puheenjohtajana Kimmo Seppälä.

Omistajan tavoite vuonna 2023 Sauvon Vesihuolto Oy:lle on laadukkaan vesi ja jätevesipalvelun tuottaminen siten, että yhtiö pyrkisi määrätietoisesti parantamaan yhtiön kannattavuutta säännöllisin maksukorotuksin. Lisäksi yhtiön tulee huolehtia mahdollisimman häiriöttömän vedenjakeluverkon ylläpidosta toiminta-alueellaan ja panostaa lähivuosien suurimpaan investointiinsa, eli jätevesien siirtoviemärihankkeeseen. Jätevesien puhdistamisesta kunnanhallitus antoi erillisen konserniohjeen yhtiölle kokouksessaan 29.8.2022.

Tavoite on pääasiassa toteutunut. Yhtiö on tehnyt korotuksia maksuihin vuonna 2023 ja yhtiön tulos on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Jätevesien puhdistamisen investointihanketta on valmisteltu vuonna 2023.

Kiinteistö Oy Sauvon Asunnot hallinnoi 46 vuokra-asuntoa Sauvon keskustaajamassa. Kiinteistö Oy:n kirjanpitoa hoiti Uniko isännöintipalvelut Oy. Toimitusjohtajana toimi tekninen johtaja Jari Ukkonen ja hallituksen puheenjohtajana Markku Taskinen.

Omistajan tavoite vuonna 2023 Kiinteistö Oy Sauvon asunnoille on huolehtia hyvin hoidettujen, kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen riittävästä tarjonnasta kunnassa. Tavoitteena on hyvä käyttöaste ja vähäiset vuokrasaatavat sekä yhtiön tulee voida keskipitkällä aikavälillä suorittaa sijoitetulle pääomalle kohtuullista tuottoa.

Tavoite on pääasiassa toteutunut. Yhtiön asunnoilla on ollut hyvä käyttöaste ja vähäiset vuokrasaatavat. Yhtiö ei ole tuottanut omistajalle tuottoa vuonna 2023.

Sauvon vanhustenkotiyhdistys ry hallinnoi 29 vuokra-asuntoa Sauvon keskustaajamassa sekä Lautkankarella. Yhdistyksen puheenjohtajana vuonna 2023 toimi Mari Lehtikankare-Toivonen ja sihteerinä hallintojohtaja Markus Vähä-Piikkiö.

Kuntaomistajan tavoitteena on vuoden 2023 aikana siirtää Sauvon vanhustenkotiyhdistyksen omistaman sekä kunnan suoraan omassa taseessaan omistamat vuokra-asunnot Kiinteistö Oy Sauvon asuntojen omistukseen, jotta vuokra-asuntojen hallinnointi olisi selkeästi yhdellä taholla konsernissa. Näin on mahdollista tehdä pitkäjänteisempää vuokra-asuntojen kehittämistä kunnassa. Konsernin omistamia vuokra-asuntoja on tarkasteltava kokonaisuutena niin, että osasta kiinteistöistä voidaan luopua yhtiön vakavaraisuuden turvaamiseksi, kuitenkin niin, että vuokra-asuntojen saatavuus kunnan alueella ei vaarannu.

Tavoite siirrosta ei toteutunut. Asian valmistelua jatketaan.

Rantolan Riikkala Oy hallinnoi kahta tilaa Rantolan asuinalueella sekä niillä olevia rakennuksia. Sen tarkoituksena on ylläpitää rantasaunaa ja muita uimarantapalveluita sekä rakennuttaa, ylläpitää ja vuokrata venepaikkapalveluita. Yhtiöllä ei ole toimitusjohtajaa. Sen hallituksen puheenjohtajana vuonna 2023 toimi Atte Niemi.

Omistajan tavoite vuonna 2023 Rantolan Riikkala Oy:lle on tarjota Rantolan asemakaava-alueella uimaranta- ja venelaituripalveluita siten, että se lisää alueen houkuttelevuutta ja edistää alueen tonttien myyntiä. Kuntaomistaja toivoo, että alueelle tehtäisiin lähivuosina merkittävä investointi tai konsernijohdon kanssa on arvioitava yhtiön toimintaedellytyksiä uudelleen.

Tavoite toteutunut osittain. Yhtiö tuottanut uimaranta-, mutta ei venelaituripalveluita. Yhtiön toimintaedellytysten arviointi aloitettu.

Vahtisten Lämpö Oy myy lämpöä kahdelle Kiinteistö Oy Sauvon Asuntojen rivitalokiinteistölle ja kahdelle yksityiselle asunto-osakeyhtiölle. Yhtiön toimitusjohtajana toimi tekninen johtaja Jari Ukkonen ja hallituksen puheenjohtajana kunnanjohtaja Satu Simelius.

Kuntayhtymien ja osakkuusyhteisöjen (omistus 1–50 %) osalta ei ole asetettu konserniohjauksjärjestelmää.

6.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan sisäisen valvonnan ohjeet ja riskienhallinnan periaatteet on valtuusto vahvistanut huhtikuussa 2015. Hallintosäännön luvussa 4 määritellään konserniohjauksen hallinnasta. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus sekä kunnanjohtaja ja toimialajohtajat.

Kunnanjohtajan tehtävänä on hallintosäännön 18 §:n mukaan toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa tytäryhteisöjen hallintoon ja toimintaan.

Valtuusto päivitti kokouksessaan 12.6.2023 Sauvon kunnan konserniohjetta päivittämällä konserniin kuuluvien yhteisöjen tiedot sekä tarkentamalla konsernijohtoon ennakkokäsityksen hankkimista koskevaa kohtaa, koska aiempaa muotoilua saattoi tulkita usealla tavalla. Samalla tarkennettiin kunnanhallituksen evästysten antamista yhtiökokouksiin osallistuville.

6.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA	2023	2022
Toimintatuotot	3 165 423	11 657 461
Toimintakulut	-10 364 965	-28 511 490
Osuus osakkuusyht. voitosta	0	-4 147
Toimintakate	-7 199 542	-16 858 176
Verotulot	7 360 234	12 889 734
Valtionosuudet	1 502 418	5 458 272
Rahoitustuotot- ja kulut		
Korkotuotot	19 606	20 495
Muut rahoitustuotot	9 292	50 954
Korkokulut	-306 801	-102 779
Muut rahoituskulut	-1 527	-2 026
Vuosikate	1 383 681	1 456 473
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman muk. poistot	-983 559	-1 309 952
Tilikauden yli- ja alipariarvot	0	0
Arvonalentumiset	0	-675
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	400 122	145 847
Tilinpäätössiirot	0	0
Tilikauden verot	0	0
Laskennalliset verot	-5 106	-14 741
Vähemmistöosuudet	0	-1 209
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	395 016	129 897

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut %	30,5	40,9
Vuosikate/Poistot %	140,7	111,2

Vuosikate, euroa/asukas	465	499
Asukasmäärä	2 973	2 917

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 383 681	1 456 473
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-30 490	3 789
yhteensä	1 353 190	1 460 262
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 123 135	-2 346 552
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	37 813
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	244 786	825 317
yhteensä	-878 349	-1 483 422
Toiminnan ja investointien rahavirta	474 842	-23 160
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainojen lisäykset	0	0
Antolainojen vähennykset	0	0
yhteensä	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 744 826
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-682 951	-880 912
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-229 279	207 823
yhteensä	-912 230	1 071 470
Oman pääoman muutokset	0	-35 705
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	16 382	126 528
Vaihto-omaisuuden muutos	0	3 937
Saamisten muutos	1 121 982	-464 607
Korottomien velkojen muutos	-1 098 867	-105 986
yhteensä	39 497	-440 128
Rahoituksen rahavirta	-872 734	595 637
Rahavarojen muutos	-397 892	572 477
Rahavarat 31.12.	909 501	1 581 633
Rahavarat 1.1.	1 307 392	1 009 156
muutos	-397 892	572 477

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5		

vuodelta, 1000 €	-1 524	-2 099
Investointien tulorahoitus, %	123	63
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	0,8
Kassan riittävyys, pv	27	18

KONSERNITASE	2023	2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	68 822	87 101
Muut pitkäv.menot	0	0
Ennakkomaksut	0	0
	<u>68 822</u>	<u>87 101</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 523 012	2 613 369
Liittymismaksut	94 953	94 953
Rakennukset	13 116 810	16 465 729
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 775 832	3 166 392
Koneet ja kalusto	271 978	743 406
Keskeneräiset ja ennakkom.	102 433	522 065
Muut aineell.hyödykkeet	20 481	7 166
	<u>19 905 498</u>	<u>23 613 080</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	389 728	440 452
Muut saamiset	8 556	19 207
	<u>398 284</u>	<u>459 660</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	98 674	94 994
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	0	78 380
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0	7 574
Lyhytaikaiset saamiset	646 828	2 193 283
Rahoitusarvopaperit	77 002	8 042
Rahat ja pankkisaamiset	909 501	1 581 633
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>22 104 609</u>	<u>28 123 748</u>

	2023	2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	6 819 257	7 397 805
Säätiöiden ja yhdistysten perusp.	17 487	17 753
Arvonkorotusrahasto	46 294	46 294
Muu pääoma	110 960	114 337
Ed. tilik. yli/alijäämä	412 668	357 898
Tilikauden yli/alijäämä	395 016	129 897
Oma pääoma	7 801 682	8 063 984
VÄHEMMISTÖSOSUUDET	0	4 345
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	0	0
Vapaaeht.varaukset	0	0
	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	0	230 052
TOIMEKSIANT.PÄÄOMAT	396 678	388 866
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vpo	4 251 098	6 590 446
Laskennalliset verovelat	99 418	95 681
Lyhytaikainen korollinen vpo	7 980 141	8 634 917
Lyhytaikainen koroton vpo	1 575 593	4 115 458
	13 906 250	19 436 502
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	22 104 609	28 123 748

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	35	29
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	115	64
Kertynyt ylijäämä(alijäämä), 1000€	808	488
Kertynyt ylijäämä(alijäämä), €/asukas	272	167
Konsernin lainat, €/asukas	4 114	5 220
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	12 231	15 225
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1000€	14 365	18 398
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. €/asukas	4 832	6 307

Konsernin lainasaam. 31.12., 1000 €	9	19
Kunnan asukasmäärä	2 973	2 917

7. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

7.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

7.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämä -tilille.

Kunnanhallitus esittää, että tilikauden tulos 440 818 euroa siirretään taseen oman pääoman ryhmään tilikauden yli-/alijäämä -tilille.

7.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnan taseessa on edellä kohdassa 7.2 esitetyn tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen 5 421 308 euroa ylijäämää.

Taseen ylijäämä ei edellytä talouden tasapainottamistoimenpiteitä.

II TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarvion rakenteesta säädetään kuntalaissa siten, että talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Samaa rakennetta noudatetaan tasekirjassa.

8. KÄYTTÖTALouden TALOUSARVION TOTEUTUMAVERTAILU

Sauvon kunnan talousarvion käyttötalousosan toimintakate (ulkoiset ja sisäiset menot sekä tulot huomioiden) on seuraava.

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama , €	Tot-%
Toimintatulot	4 497 348	3 423 823		3 423 823	3 609 847	186 024	105,4
Toimintamenot	-21 666 243	-11 354 949	-270 000	-11 624 949	-11 115 494	509 455	95,6
Toimintakate	-17 168 895	-7 931 126	-270 000	-8 201 126	-7 505 647	695 479	91,5
Vyörytyserätulot	238 779	202 846		202 846	218 700	15 854	107,8
Vyörytyserämenot	-238 779	-202 846		-202 846	-218 700	-15 854	107,8

Käyttötalousosa toimielimittäin esitetään valtuustotasolla vahvistettavan luokituksen mukaisesti.

Toimielin	Tehtäväalue
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tilintarkastus
Kunnanhallitus	Yleishallinto Kehittämisen- ja vaikuttamistehtävät

Sivistyslautakunta	Hallinto Koulutoimi Varhaiskasvatus Vapaa-aikatoimi Kulttuuripalvelut
Tekninen- ja ympäristölautakunta	Hallinto ja ympäristönsuojelu Yhdyskuntapalvelut Kiinteistötoimi Rakennustarkastus ja maa-ainesvalvonta Ruokahuolto

8.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on yleisten valtakunnallisten vaalien järjestäminen. Yleisiä valtakunnallisia vaaleja ovat kuntavaalit, aluevaalit, eduskuntavaalit, presidentinvaalit ja EU-vaalit.

Toimielimen talousarvio yhteensä:

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	6 494	6 000		6 000	5 546	-454	92,4
Toimintamenot	-8 099	-10 545		-10 545	-9 497	1 048	90,1
Toimintakate	-1 605	-4 545		-4 545	-3 950	595	86,9
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-56	-1 064		-1 064	-1 006	58	94,5

Keskusvaalilautakunnan jäsenet 2023	Puolue	Osall. kok.
Puheenjohtaja Virta Sami	kesk	3
Varapuheenjohtaja Paaskunta Erkki	kok	3
Jäsenet		
Taskinen Kirsi	ps	3
Kuosmanen Pekka -31.3.2023	vas	2
Högman Reima 15.11.2023-	vas	1
Hermans Dunja	vihr	3
Varajäsenet		
Toivonen Pekka	sdp	
Riski Janne	kesk	
Kallio Päivi	kok	
Louhi-Paasonen Päivi	ps	
Yrsa Reponen	vas	
Huuhka Sanna-Mari	vihr	
Nurmio Sauli	kok	
Sihteeri Fjällström Antti		3

8.1.1 Vaalit

Tilivelvollinen: Keskusvaalilautakunnan sihteeri

Kuntastrategian toteuttaminen, vaalit		
Sujuva Sauvo - Kunnan kanssa on helppoa asioida. Sujuvat, modernit toimintatavat ja palveleva kohtaaminen.		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Eduskuntavaalit järjestetään Sauvossa onnistuneesti.	Äänestämässä tai ääntenlaskussa ei ole ongelmia Sauvossa ja Karunassa.	Tavoite toteutunut.

Oleellinen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1-5)	Riskin seurausten vaikutukset (1-5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Sähkökatkot tai muut tietoliikenneongelmat vaikeuttavat äänestyksen järjestämistä.	2	3	Tietoliikenteelle luodaan varajärjestelmiä ja henkilöstön osalta huolehditaan sijaisjärjestelyistä.	Riski ei toteutunut.
Vaalilautakuntiin on vaikea löytää kelpoisia jäseniä.	3	2	Kunnanhallitus nimeää vaalilautakuntien jäsenet riittävän ajoissa.	Riski ei toteutunut.

8.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on hallinnon ja talouden tarkastamisen järjestäminen.

Toimielimen talousarvio yhteensä:

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot							
Toimintamenot	-17 463	-15 710		-15 710	-15 255	455	97,1
Toimintakate	-17 463	-15 710		-15 710	-15 255	455	97,1
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-94	-371		-371	-378	-7	101,9

Tarkastuslautakunnan jäsenet 2023	Puolue	Osall. kok.
Puheenjohtaja Vähä-Kurki Juha	kok	3
Varapuheenjohtaja Hannula Laura	vihr	3
Jäsenet		
Myllykylä Saila	kesk	2
Kankaisto Antti	ps	1
Leinonen Matti	vas	3
Mäkirinne Hanna	sdp	1
Varajäsenet		
Kaarilahti Jaana	kok	
Hermans Dunja	vihr	
Kantonen Risto	kesk	
Virtanen Kimmo	ps	
Määttänen Kirsi	vas	
Toivonen Pekka	sdp	
Tilintarkastaja Ehrlund Kirsi		3

8.2.1 Tilintarkastus

Toiminnan päämääränä on edesauttaa hallinnon laillisuuden toteutumista sekä valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Tilivelvollinen: Tarkastuslautakunta

Kuntastrategian toteuttaminen, tilintarkastus		
Sujuva Sauvo - Kuntatalous pidetään tasapainossa ja palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Kunnan strategiset tavoitteet huomioidaan kunnan toiminnassa.		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Tilintarkastuksen lakisääteinen toteuttaminen vuoden 2023 tilinpäätöksen osalta.	Tarkastuksen toteutus ja tarkastuskertomuksen laadinta kesäkuun valtuuston tilinpäätöskokoukseen mennessä.	Tavoite toteutui.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1-5)	Riskin seurausten vaikutukset (1-5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Tarkastuslautakunnan toimivuus ja osaaminen luottamushenkilövaihdosten jälkeen.	3	2	Uusien lautakunnan jäsenten perehdytys tehtävään kunnan viranhaltijoiden ja tilintarkastajan toimesta.	Riski ei toteutunut.

8.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen tehtävänä on Sauvon kuntastrategian mukaisesti johtaa kunnan hallintoa sekä huolehtia kunnan taloudesta, taloudenhoidosta, elinkeinopolitiikasta, kaavoituksesta ja kuntien välisestä yhteistoiminnasta.

Kunnanhallitus valmistelee valtuustolle sen päätettävät asiat (pl. tarkastuslautakunnan valmistelemat asiat) ja huolehtii valtuuston päätösten täytäntöönpanosta.

Toimielimen talousarvio yhteensä:

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	116 707	179 700		179 700	153 752	-25 948	85,6
Toimintamenot	-1 299 932	-1 550 681		-1 550 681	-1 536 219	14 462	99,1
Toimintakate	-1 183 225	-1 370 981		-1 370 981	-1 382 466	-11 485	100,8
Vyörytyserätulot	238 779	202 846		202 846	218 700	15 854	107,8
Vyörytyserämenot	-31 513	-34 037		-34 037	-36 892	-2 855	108,4

Kunnanhallituksen jäsenet 2023	Puolue	Osall. kok.
Puheenjohtaja Kiviranta Esko (-1.6.2023)	kesk	14
Puheenjohtaja Perttu Laaksonen (1.6.2023-)	kesk	14
Varapuheenjohtaja Koski Silvia	ps	12
Jäsenet		
Huuhka Pirita	kesk	13
Lehtikankare-Toivonen Mari	kok	11
Söderholm Johan	kok	13
Finnholm Kenneth (-1.6.2023)	sdp	12
Reponen Niko (1.6.2023-)	vas	12
Varajäsenet		
Taskinen Markku	ps	1
Elo Jaana	kesk	1
Lehtinen Riikka	kesk	1
Virta Sami	kesk	1
Itälä Jukka	kok	1
Knuutila Katri	kok	3
Nikulainen Miia	vas	
Kunnanvaltuuston puheenjohtajisto		
pj Paaskunta Erkki	kok	13
I vpj Rastas Pauli	kesk	14
II vpj Niko Reponen (-1.6.2023)	vas	12
II vpj Kenneth Finnholm (1.6.2023-)	sdp	12
Esittelijä Simelius Satu, kunnanjohtaja		

Sihteeri Vähä-Piikkiö Markus, hallintojohtaja		14
Sihteeri Fjällström Antti, hallinnon suunnittelija		9
		2

Toimielimen henkilöstöresurssi

Henkilöstö TA 2023	Htv	Henkilöstö TP 2023
Kunnanjohtaja	1	1
Hallintojohtaja	1	1
Sivistysjohtaja	0,3	0,3
Pääkirjanpitäjä	1	1
Hallinnon suunnittelija	1	1
Kanslisti	1,1	1,1
Asianhallintasihteeri	1	1 (Ma. arkistosihteeri 17.4. alkaen)
Ympäristösihteeri	0	0
Hankekoordinaattori	1	1 (Elinvoimakoordinaattori 1.3. alkaen)
Yhteensä	7,4	7,4

8.3.1 Yleishallinto

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	37 378	41 000		41 000	37 746	-3 254	92,1
Toimintamenot	-1 007 802	-987 225		-987 225	-1 052 175	-64 950	106,6
Toimintakate	-970 424	-946 225		-946 225	-1 014 429	-68 204	107,2
Vyörytyserätulot	238 779	202 846		202 846	218 700	15 854	107,8
Vyörytyserämenot	-26 732	-29 134		-29 134	-31 535	-2 401	108,2

Tilivelvollinen: Kunnanjohtaja, hallintojohtaja

Yleishallinnon tehtäväalueeseen sisältyvät:

- kunnallisjohdon (valtuusto, hallitus, kunnanjohtaja) toiminta,
- hallintotoimiston tuottamat talouden- ja rahoituksen, henkilöstöhallinnon, tietohallinnon sekä asiakirjahallinnon palvelut
- työyhteisön kehittämistoimintoina työsuojelu, yhteistoiminta ja työterveydenhuolto
- kuntayhteistyö, kuntien yleinen yhteistoiminta sekä muu yleishallinto

Kuntastrategian toteuttaminen, yleishallinto

Sujuva Sauvo - Kuntatalous pidetään tasapainossa ja palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Palveluiden järjestämisessä käytetään eri tuottamisen vaihtoehtoja ja ne tuotetaan asiakaslähtöisesti.

Sujuva Sauvo - Henkilöstö on osaavaa ja palveluultista. Henkilöstö on ammattitaitoista ja voi hyvin. Kunta on vetovoimainen työnantaja.

Sujuva Sauvo - Palveluprosesseja järjeistetään ja digitalisoidaan, jotta ne olisivat tulevaisuudessa kattavammin ja nopeammin kuntalaisten saatavilla.

Sujuva Sauvo, Viestinnällä vetovoimaa - Kunnan toiminta on avointa ja sujuvaa. Tavoitteena on, että jokainen kuntalainen tuntee olevansa arvostettu ja hänen osallisuudellaan on merkitystä.		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Kuntaa ja sen toimintoja johdetaan suunnitelmallisesti kohti yhdessä määriteltyjä tavoitteita.	Tiedolla johtamisen ohjelmisto on otettu onnistuneesti käyttöön ja sitä hyödynnetään päivittäisessä johtamisessa toimialoilla. Sisäiset prosessit on tunnistettu ja kuvattu. Uusi asianhallintajärjestelmä on otettu käyttöön.	Toteutunut osittain. Ohjelmiston hr-ominaisuuksien käyttöönotto siirtynyt vuodelle 2024. Toteutunut osittain. Prosesseja on tunnistettu, kuvausten laatiminen on kesken. Toteutunut osittain. Käyttöönotto alkanut joulukuussa 2023, ja jatkuu vuodelle 2024.
Kunnan työntekijät jaksavat ja viihtyvät paremmin työssään.	Työhyvinvointikyselyn tuloksia hyödynnetään työssäjaksamisen työkaluna yhdessä esihenkilöiden, henkilöstön ja työterveyshuollon kanssa. Palkkausjärjestelmän päivitys. Pitkien sairauspoissaolojen määrä laskee vuoteen 2022 verrattuna.	Toteutunut. Kyselyn tulokset käsitelty henkilöstön kanssa loka-joulukuussa. Koko kunnan NPR-tulos (+4) noussut merkittävästi vuodesta 2022 (-20) Ei toteutunut. Palkkausjärjestelmän päivitystä päätetty siirtää valtakunnallisen TVA:n laadinnan yhteyteen. Arvioitu käyttöönotto 2025. Ei toteutunut.
Kunnallisesta päätöksenteosta viestitään aktiivisesti, avoimesti ja ennakkoiden kuntalaisille.	Luodaan kunnan luottamuselimille ohjeet ja mallit, jotta kuntalaisilla olisi paremmat mahdollisuudet seurata ja osallistua kunnan päätöksentekoon.	Toteutunut osittain. Kunnanhallituksen ja valtuuston osalta päätöstiedotusta toteutettu somessa. Lautakuntien, toimikuntien ja osallisuuselimiä osalta yhteisten ohjeiden laadinta siirtynyt vuodelle 2024.

Oleellinen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1-5)	Riskin seurausten vaikutukset (1-5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Johtamisessa ja esihenkilötyössä ei hyödynnetä olemassa olevia toimintaohjeita.	3	2		Riski toteutunut osittain, kunnan sisäistä ohjeistusta kehitetty koko vuoden ajan.

Vaihtuvuus kunnan keskeisissä tehtävissä.	3	3-4 tehtävän mukaan	Panostetaan hyvään työilmapiiriin ja työhyvinvointiin. Lisätään työparityöskentelyä ja muuta yhteistyötä, jotta pienempi osa kunnan toiminnoista olisi vain yhden ihmisen varassa. Tehtäväkuvien ja prosessikuvausten päivittäminen.	Riski toteutunut osittain teknisessä toimessa, jossa muutoksia kiinteistötoimen esihenkilötehtävissä.
---	---	---------------------	--	---

8.3.2 Kehittämisen- ja vaikuttamistehtävät

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	79 329	138 700		138 700	116 007	-22 693	83,6
Toimintamenot	-262 109	-563 456		-563 456	-484 044	79 412	85,9
Toimintakate	-182 780	-424 756		-424 756	-368 037	56 719	86,6
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-4 418	-4 903		-4 903	-5 357	-454	109,3

Tehtäväalueeseen sisältyvät:

- elinkeinotoimi, Turun seudun kehitys Oy:n ja Business Turun palvelut
- hanketyö ja matkailun edistäminen
- elinvoimatoimikunta ja vapaa-ajanasukkaiden toimikunta
- kunnan markkinointi ja viestintä
- maankäyttö ja kaavoittaminen
- joukkoliikennepalvelut
- työllisyyspalvelut, jotka ostettu Paimion kaupungilta
- maaseutupalvelut, jotka ostettu Paimion kaupungilta
- maahanmuuttajien kotouttamispalvelut, jotka ostettu Paimion (1.1.-30.3.2023) ja Kaarinan kaupungeilta (1.4.2023-)

Tilivelvollinen: Kunnanjohtaja, sivistysjohtaja, hallintojohtaja

Kuntastrategian toteuttaminen, kehittäminen- ja vaikuttamistehtävät
Sujuva Sauvo – sujuvat elinkeinopalvelut, sujuvat tonttikaupat, sujuva asiointi työllisyyspalveluiden ja maaseutupalveluiden kanssa
Viestinnällä vetovoimaa – tavoitteellinen kuntamarkkinointi, joka tähtää väkiluvun kasvuun sekä matkailun vetovoiman lisäämiseen

Kasvun mahdollistajat – kiinnostavien asuinalueiden rakentaminen Sauvoon ja erilaisten asumismahdollisuuksien vahvistaminen toimivalla kaavoituksella ja monipuolisella tonttivarannolla		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Vahvistetaan elinkeinopalveluita ja matkailun edistämistä	Elinvoimatyön hankekoordinaattorin palkkaaminen. Vähintään yhden uuden elinvoimahankkeen käynnistäminen.	Toteutunut. Elinvoimakoordinaattori aloittanut 1.3.2023. Toteutunut. Osmalahden ja Lautkankaren laajakaistahanke hyväksytty lokakuussa 2023.
Rakennusprojektien edistäminen	Vähintään yhden uuden yksityisen asuntohankkeen käynnistyminen. Myydyt tontit. Vähintään 3 kpl.	Ei toteutunut. Ei toteutunut. Myyty 1 omakotitalotontti.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1–5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Epävarmuus taloudessa ja rakennusteollisuudessa vähentää rakentamisen investointeja.	4	3	Aktiivinen yhteydenpito kiinteistöyrityksiin Sauvon asuntojen kovaan kysyntään liittyen.	Riski toteutunut, vaikka toimenpiteitä tehty ahkerasti.
Henkilöstöriski. Osaavan hankekoordinaattorin rekrytoinnissa epäonnistuminen.	3	2	Rekrytointiprosessiin panostaminen.	Riski ei toteutunut.
Ukrainalaisten pakolaisten määrä Sauvossa kasvaa merkittävästi vuonna 2023.	3	4	Valmistautuminen ja varautuminen sidosryhmien kanssa erilaisiin vaihtoehtoihin. Hätmajoitukseen varautuminen.	Riski ei toteutunut.

8.4 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toiminnan päämääränä on Sauvon asukkaiden tarpeita vastaavien varhaiskasvatus-, opetus-, sivistys-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden järjestäminen ja saatavuuden varmistaminen.

Kunta järjestää varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut pääosin itse lukuun ottamatta vaativaa erityisopetusta ja ruotsinkielistä opetusta, jotka järjestetään yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Lakisääteisiä ja lasten/oppilaiden tarpeiden mukaisia palveluita tuotettaessa huolehditaan erityisesti laadusta, oikeudenmukaisuudesta, joustavuudesta sekä lapsi-/oppilaslähtöisyydestä.

Liikuntapalvelut vastaavat liikuntatoiminnan edellytysten luomisesta kunnassa ja sillä tarkoitetaan monialaista yhteistyötä kunnan muiden toimialojen, urheiluseurojen ja yhdistysten kanssa. Kulttuuripalvelut vastaavat kulttuuri-, kirjasto- ja museotoiminnasta sekä Elopäivien järjestämisestä.

Nuorisotoimi tukee nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kunnassa toimii nuorisovaltuusto.

Kunta edistää elinikäistä oppimista ja eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla vapaan sivistystyön koulutuspalveluita (kansalaisopisto ja taiteen perusopetus) joko Sauvossa kunnan tiloissa tai Paimiossa yhteistyösopimuksen mahdollistamana.

Toimielimen talousarvio yhteensä:

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	525 958	539 512		539 512	527 599	-11 913	97,8
Toimintamenot	-6 206 422	-6 529 235	-270 000	-6 799 235	-6 466 429	332 806	95,1
Toimintakate	-5 680 464	-5 989 723	-270 000	-6 259 723	-5 938 830	320 893	94,9
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-98 383	-100 976		-100 976	-108 442	-7 466	107,4

Sivistyslautakunnan jäsenet 2023	Puolue	Osall. kok.
Puheenjohtaja Elo Jaana	kesk	8
Varapuheenjohtaja Antson Saila	sdp	
Jäsenet		
Koski Emilia	kesk	8
Virta Sami	kesk	6
Kaarilahti Jaana	kok	8
Koski Juha	ps	3
Wikström Mika	ps	8
Varajäsenet		
Parkkunen Laura,	kesk	
Finnholm Kenneth	sdp	4
Suominen Terje	kesk	
Saarinen Markku	kesk	2
Martineero Katja	kok	
Koski Silvia	ps	5
Hallikas Jan	ps	
Esittelijä Sainio Elli, sivistysjohtaja		8
Kunnanhallituksen edustaja Söderholm Johan (-16.5.2023)	kok	2
Kunnanhallituksen edustaja Lehtikankare-Toivonen Mari (20.6.2023-)	kok	1
Kunnanhallituksen pj Kiviranta Esko (-30.6.2023)	kesk	
Kunnanhallituksen pj Laaksonen Perttu (1.7.2023-)	kesk	1
Kunnanjohtaja Satu Simelius		2
Nuorisovaltuuston edustaja Koskinen Karoliina		3
Asiantuntijat: Heinonen Hanna-Leena		4
Päiviö Antti		4
Inkinen Päivi		4

8.4.1 Hallinto

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	52 781	80 000		80 000	45 000	-35 000	56,3
Toimintamenot	-149 783	-277 756		-277 756	-243 160	34 596	87,5
Toimintakate	-97 001	-197 756		-197 756	-198 160	-404	100,2
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-3 038	-5 691		-5 691	-6 126	-435	107,6

Henkilöstö TA 2023	Htv	Henkilöstö TP 2023
Sivistysjohtaja	0,7	0,7
Toimistosihteerit	1	1
Yhteensä	1,7	1,7

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

Kuntastrategian toteuttaminen, sivistyslautakunnan hallinto		
<p>Sujuva Sauvo – kuntalaisten tarpeita vastaavien varhaiskasvatus-, opetus-, sivistys-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden järjestämisestä ja sujuvan saatavuuden varmistamisesta kuntalaisia kuunnellen työntekijöiden hyvinvointi keskiössä.</p> <p>Viestinnällä vetovoimaa – sivistystoimen hallinto markkinoi tehokkaasti ja innovatiivisesti toimivia perhepalveluita yli kuntarajojen.</p>		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Lapsiperhepalveluiden, erityisesti päiväkoti Hakkiskodon ja Sauvon koulukeskuksen markkinointi	Uusien varhaiskasvatukseen ja kouluun tulleiden lasten ja oppilaiden lukumäärä, enemmän kuin vuonna 2022.	Toteutunut. Oppilasmäärä 20.9.2022 308opp. Oppilasmäärä 20.9.2023 326 opp.
Hyvän työnantajakuva levittäminen takaa onnistuneen rekrytointiprosessin.	Auki oleviin tehtäviin löydetään pätevät ja ammattitaitoiset tekijät.	Toteutunut osittain. Varhaiskasvatuksen osalta tavoite ei ole toteutunut pätevyysvaatimusten osalta.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1–5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Erikokoiset ikäluokat ja nuorimmissa ikäluokissa näkyvä yleinen syntyvyyden lasku	4	3	Pitkän tähtäimen rekrytointi- ja Kouluttautumis-suunnitelman käyttöönotto.	Toteutunut osittain. Rekrytointisuunnitelma käytössä.

8.4.2 Koulutoimi

Tehtäväalueeseen sisältyvät perusopetuksen järjestäminen, koulukuljetukset sekä koulun kehittämishankkeet.

Tilivelvollinen: rehtori

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	292 911	245 712		245 712	306 081	60 369	124,6
Toimintamenot	-3 651 405	-3 653 321	-145 000	-3 798 321	-3 633 680	164 641	95,7
Toimintakate	-3 358 493	-3 407 609	-145 000	-3 552 609	-3 327 599	225 010	93,7
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-37 658	-32 373		-32 373	-35 512	-3 139	109,7

Tehtäväalueen henkilöstöresurssi

Henkilöstö TA 2023	Htv	Henkilöstö TP 2023
Luokanopettaja	10	10
Erityisluokanopettaja	3	3
Erityisopettaja	2	2
Aineenopettaja	10	10
Sivutoiminen tuntiopettaja	0,95	0,3
Koulunkäynninohjaaja	6	6,5
Henkilökohtainen ohjaaja	3	3
Ap/ip-ohjaaja	1	1
Rehtori	1	1
Yhteensä	36,95	36,8

Kuntastrategian toteuttaminen, koulutoimi		
<p>Sujuva Sauvo – lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen osana kouluarkea, kaiken keskiössä hyvinvoiva oppilas.</p> <p>Viestinnällä vetovoimaa – toimivaa perusopetusta ja uutta koulurakennusta markkinoidaan aktiivisesti.</p> <p>Kasvun mahdollistajat – koulun oppilasryhmien koko mahdollistaa uusien oppilaiden tulon ryhmään kesken lukuvuoden.</p>		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Kodin ja koulun yhteinen kasvatusvastuu oppilaista.	Vanhempainvarttien osallisuusprosentti, yli 90 %	Toteutunut. Osallisuusprosentti 91,4 %
Harrastustakuun toteuttaminen 1–9 luokkien oppilaille.	Harrastamisen osallisuusprosentti /koulun oppilasmäärä, yli 75 %	Ei toteutunut. 30 % perusopetuksen oppilaista osallistui kerhotoimintaan.
Jokainen koulun oppilas syö lämpimän kouluruokasuositusten mukaisen lounaan koulupäivän aikana.	Tyytyväisyyskysely keväällä 2023 ja syksyllä 2023, yleisarvosanan keskiarvo.	Toteutunut. Kysely toteutettu toukokuussa 2023 ja lokakuussa 2023. Yleisarvosana kouluruokailulle syksyllä 2023 on 7.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1-5)	Riskin seurausten vaikutukset (1-5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Oppilashuollon henkilöstön siirtyessä hyvinvointialueelle yhteistyö vaikeutuu ja monimutkaistuu.	3	4	Tiivis yhteistyö siirtyvän henkilökunnan kanssa.	Riski toteutunut.
Suuret muutokset valmistavan opetuksen oppilaiden lukumäärässä vuoden aikana.	4	3-4	Varautuminen valmistavan opetuksen henkilöstöresurssiin talousarviossa. Suunnitelmat eri skenaarioiden varalta.	Riski toteutunut osittain. Suunnitelmallisuutta toteutettu oppilasmäärän heittelystä huolimatta.

8.4.3 Varhaiskasvatus

Tehtäväalueeseen sisältyvät:

- Varhaiskasvatuksen johtaminen ja hallinto
- Varhaiskasvatuksen hankkeet
- Päiväkoti Hakkiskoto
- Perhepäivähoito
- Lasten kotihoidontuki
- Esiopetus ja esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus

Tilivelvollinen: varhaiskasvatuksen päällikkö

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	172 012	152 000		152 000	170 935	18 935	112,5
Toimintamenot	-2 049 635	-2 076 812	-125 000	-2 201 812	-2 170 640	31 172	98,6
Toimintakate	-1 877 623	-1 924 812	-125 000	-2 049 812	-1 999 706	50 106	97,6
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-43 457	-49 277		-49 277	-52 109	-2 832	105,7

Tehtäväalueen henkilöstöresurssi

Henkilöstö TA 2023	Htv	Henkilöstö TP 2023
Varhaiskasvatuksen päällikkö, päiväkodinjohtajan tehtävät	1	1

Päiväkodin johtaja	0	0
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	1
Varhaiskasvatuksen opettaja	8	8
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	13	13
Perhepäivähoitaja	4	4
Päiväkotiapulainen	1	1
Vuorohoidon lastenhoitaja	0,5	1
Yhteensä	28,5	29

Kuntastrategian toteuttaminen, varhaiskasvatus		
<p>Sujuva Sauvo – Varhaiskasvatuksen lähtökohtana ovat hyvinvoiva lapsi sekä tyytyväinen perhe. Toimiva ja luottamuksellinen yhteistyö saavutetaan sujuvalla asioinnilla sekä toiminnan läpinäkyvyydellä.</p> <p>Viestinnällä vetovoimaa – toimivaa varhaiskasvatusta ja uutta päiväkotirakennusta markkinoidaan aktiivisesti.</p> <p>Kasvun mahdollistajat – varhaiskasvatuksen lapsiryhmien koko ja henkilöstömitoitus mahdollistaa uusien lasten tulon varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen kesken talousarviovuoden.</p>		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Toimiva yhteistyö kodin ja varhaiskasvatuksen välillä.	Yhteisöllisen oppilashuoltotyön vakiinnuttaminen ja vanhempien osallistuminen kokouksiin. Osallistumisprosentti, yli 90 %	Toteutunut. Yhteisöllinen oppilashuoltotyöryhmä kokoontui suunnitelman mukaisesti viisi kertaa vuonna 2023. Osallistumisprosentti yli 90 %. Vanhemmat kutsuttiin mukaan syksystä alkaen.
Varhaiskasvatuspaikan hakemisen selkeys ja sujuvuus asiainnissa.	Selkeä, aukikirjoitettu hakuprosessi on kuvattu kunnan verkkosivuilla.	Ei toteutunut.
Nivelvaiheyhteistyön (varhaiskasvatus-esiopetus-koulu) kehittäminen.	Toiminnan arviointijärjestelmän luominen ja käyttöönotto.	Toteutunut osittain. Nivelvaiheyhteistyö toteutettu suunnitelman mukaisesti. Arviointijärjestelmän luonti kesken.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1–5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Sähköinen läsnäolokirjaus- ja hoitoaikavarausjärjestelmä ei toimi tavoitteiden mukaisesti.	4	3	Järjestelmän hallinnan asiantuntijapalveluita on riittävästi ja nopeasti saatavilla.	Riski ei toteutunut. Järjestelmän hallinta siirtynyt pääosin omaan kuntaan.
Pätevän varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytoinnin vaikeudet.	4	3	Kunnan varhaiskasvatuksen hyvien työolosuhteiden markkinointi.	Riski toteutunut osittain. Varhaiskasvatuksen opettajien palkankorotus Sauvon kunnassa astui voimaan 1.6.2023.

8.4.4 Vapaa-aikatoimi

Tehtäväalueeseen sisältyvät nuorisotoimi, etsivä nuorisotyö ja pajatoiminta sekä liikuntatoimi ja kuntosali.

Tilivelvollinen: kirjastonjohtaja; nuorisotoimen osalta sivistysjohtaja

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	4 933	57 500		57 500	2 445	-55 055	4,3
Toimintamenot	-106 119	-234 793		-234 793	-132 943	101 850	56,6
Toimintakate	-101 186	-177 293		-177 293	-130 498	46 795	73,6
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-3 250	-2 806		-2 806	-3 017	-211	107,5

Vapaa-aikatoimi, kulttuuripalvelut, muut sivistyspalvelut henkilöresurssi yhteensä

Henkilöstö TA 2023	Htv	Henkilöstö TP 2023
Nuoriso-ohjaaja	1,2	1,2
Kirjastonjohtaja	1	1
Kirjastontyöntekijä	1	1
Hyvinvointikoordinaattori	0,5	0,5
Yhteensä	3,7	3,7

Kuntastrategian toteuttaminen, vapaa-aikatoimi		
<p>Sujuva Sauvo – vapaa-aikatoimen toiminnan lähtökohtana on hyvinvoiva ja terve kuntalainen. Nuorisotoimen asioissa tehdään tiivistä yhteistyötä koulukeskuksen kanssa ja paikallisten yhdistysten kanssa. Nuorisotila on kirjaston yhteydessä ja avoinna iltaisin ja viikonloppuisin. Liikuntatoimen tehtävänä on luoda edellytyksiä kunnassa vapaaehtoisvoimin tehtävälle liikuntatyölle tarjoamalla liikuntapaikkoja ja liikuntamahdollisuuksia kuntalaisten käyttöön sekä tukemalla liikuntatoiminnan järjestämistä myöntämällä avustuksia sauvolaisille yhdistyksille.</p> <p>Viestinnällä vetovoimaa – Sauvon monipuolisista harrastusmahdollisuuksista viestitään aktiivisesti.</p> <p>Kasvun mahdollistajat – Sauvon kattavat harrastusmahdollisuudet ja aktiivinen yhdistystoiminta houkuttavat muuttamaan Sauvoon.</p>		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Kunnan hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön (hyte) riittävä resurssointi.	Osa-aikaisen hyvinvointityön koordinaattorin palkkaaminen. Aloittaa tehtävässä viimeistään syyskuussa 2023.	Toteutunut. Liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori aloitti tehtävässä 28.8.2023.

Poikkihallinnollisen liikunnan edistämisen työryhmän perustaminen.	Ryhmän kokoontumisten lukumäärä, vähintään kaksi kertaa vuodessa.	Toteutunut osittain. Liikuntafoorumi kokoontui ensimmäisen kerran 30.10.2023.
Nuoriso-ohjaaja työskentelee osana koulu yhteisöä.	Nuoriso-ohjaajan ohjaamat kerhot, vähintään kaksi kerhoa vuodessa.	Toteutunut. Nuoriso-ohjaajalla yksi kerho lukukaudessa koulu keskuksella.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1-5)	Riskin seurausten vaikutukset (1-5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Osa nuorista ei koe nuorisotaloa omaksi kokoontumispaikakseen.	5	2	Nuorisotyön jalkautuminen viikonloppuisin. Haetaan hankerahoitusta ohjaajan palkkaamiseksi koulunuorisotyöhön.	Riski ei toteutunut. Nuorisotyö jalkautuu säännöllisesti viikonloppuisin. Vuonna 2023 aluehallintovirasto ei avannut hankerahoitusta koulunuorisotyöhön.
Osa-aikaisen hyvinvointikoordinaattorin työaika kuluu liikaa hallinnollisiin tehtäviin.	3	1	Tehtäväkuva suunnitellaan niin, että konkreettinen liikuntatyö on keskiössä. Hallinnollisia hyte-tehtäviä jaetaan eri toimialoille. Koordinaatio-vastuu hallintotoimessa.	Riski ei toteutunut. Tehtäväkuva muotoutumassa - keskiössä hyvä suunnittelu ja työparityöskentely sivistysjohtajan kanssa.

8.5.6 Kulttuuripalvelut

Tehtäväalueeseen sisältyvät kirjastotoimi, kotiseutumuseo ja kulttuuritoimi.

Tilivelvollinen: kirjastonjohtaja

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	3 321	4 300		4 300	3 139	-1 161	73,0
Toimintamenot	-214 022	-247 553		-247 553	248 906	-1 353	100,5

Toimintakate	-210 701	-243 253		-243 253	-245 767	-2 514	101,0
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-10 980	-10 616		-10 616	-11 426	-810	107,6

Kuntastrategian toteuttaminen, kulttuuripalvelut		
Sujuva Sauvo – Kulttuuripalveluiden toiminnan lähtökohtana on hyvinvoiva kuntalainen. Kulttuuripalvelut tuottavat laadukkaita palveluita paikallisesti sekä kuntien välisellä yhteistyöllä ja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Kirjastopalvelut ovat sujuvasti saatavilla.		
Viestinnällä vetovoimaa – Sauvon monipuolisia museo- ja kulttuuritapahtumia markkinoidaan aktiivisesti.		
Kasvun mahdollistajat – Sauvon kattavat harrastusmahdollisuudet ja aktiivinen yhdistystoiminta houkuttavat muuttamaan Sauvoon.		
Tavoite 2023	Tulokellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Kirjaston säännölliset aukioloajat myös loma-aikoina.	Kirjasto on auki ympäri vuoden ja kirjastosta tehdään kunnan matkailun infopiste kesäkuukausiksi.	Toteutunut osittain. Kirjaston aukiolo toteutunut. Matkailun infopiste ei toteutunut.
Sauvon Elopäivät järjestetään kesällä 2023.	Elopäivien osallistujamäärä, tyytyväisyyskyselyn tulokset.	Toteutunut osittain. Tyytyväisyyskysely toteutettu viimeksi kesällä 2022.
Sauvon kunnan kulttuuristrategian laadinta.	Kulttuuristrategian hyväksyminen valtuustossa. Kulttuuripolun toteuttaminen yhteistyössä koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa osana kulttuuristrategian laadintaa.	Toteutunut osittain. Kulttuuristrategian valmistelu kesken. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma eli kokemuspolku hyväksytty sivistyslautakunnassa 19.9.2023.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1–5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Henkilöstöresurssi kirjastossa ei ole riittävä, ja johtaa kirjaston suunnittelemattomaan kiinnioloon.	3	2	Varahenkilö-järjestelmän luominen lyhyisiin poikkeustapauksiin	Riski ei ole toteutunut.
Tietotekniset ongelmat kirjaston ohjelmistoissa.	3	3	Kirjaston aukioloaikojen huomioinen ICT-asioissa. Tietotekniikka-osaamisen sekä kaluston ajantasaisuuden ylläpito.	Riski ei ole toteutunut.

8.6 Tekninen- ja ympäristölautakunta

Teknisen- ja ympäristölautakunnan vastuualueeseen kuuluvat hallintopalvelut, ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto, liikenneväylät, yleiset alueet, vesihuoltolaitos, muiden toimielinten käytössä olevat rakennukset, asuinrakennukset, osakehuoneistot, muut rakennukset, maa- ja metsätilat, tarkastustoiminta, yksityistiet, ruokahuolto ja puhtaus.

Teknisen ja ympäristölautakunnan tehtävänä on järjestää lakisääteiset rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelun palvelut muiden ylläpito- ja kunnossapitopalveluiden lisäksi. Palvelut järjestetään osin omana tuotantona ja osin ostopalveluna.

Sote-uudistus tulee voimaan ja hyvinvointialueet käynnistävät toimintansa 1.1.2023 alkaen. Uudistuksen toteutuessa osa ruoka- ja puhtauspalveluiden palveluista tullaan järjestelemään uudelleen.

Toimielimen talousarvio yhteensä

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	2 573 799	2 698 611		2 698 611	2 922 949	224 338	108,3
Toimintamenot	-3 279 562	-3 248 778		-3 248 778	-3 088 095	160 683	95,1
Toimintakate	-705 763	-550 167		-550 167	-165 146	385 021	30,0
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-60 240	-66 398		-66 398	-71 982	-5 584	108,4

Tekninen ja ympäristölautakunnan jäsenet 2023	Puolue	Osall. kok.
Puheenjohtaja Anttalainen Ismo	kesk	7
Varapuheenjohtaja Hopponen Sari	vihr	7
Jäsenet		
Rauhala Kaisa	kesk	5
Lehtinen Riikka	kesk	5
Lundström Max (12.10.2023-)	vas	2
Järvelä Tony	ps	6
Niemelä Pertti (-14.9.2023)	vas	2
Paloniemi Atte	kok	7
Varajäsenet		
Saarinen Markku	kesk	
Itälä Mirja-Liisa	vihr	
Rastas Pauli	kesk	2
Rihko Juuso	kesk	1
Knuutila Katri	kok	
Paasonen Petri	ps	
Nikulainen Miia	vas	2
Esittelijä Ukkonen Jari		6
Sihteeri Hellberg Aino		2
Sihteeri Vesa Sanna		3
Kunnanhallituksen edustaja Huuhka Pirita	kesk	4
Kunnanhallituksen pj. Kiviranta Esko (-30.6.2023)	kesk	

Kunnanhallituksen pj. Laaksonen Perttu (1.7.2023-)	kesk	3
Kunnanjohtaja Simelius Satu		3
Rakennus tark. Kujanpää Lasse		5
Nuorisovalt. ed. Melander Julia		1
Nuorisovalt. ed. Pohjaluoto Mikael		1

Henkilöstö TA 2023	Htv	Henkilöstö TP 2023
Tekninen johtaja	1	1
Rakennustarkastaja	1	1
Ympäristösihteeri	0,6	0,8
Työnjohtaja, kiinteistötoimi	1	1
Toimistos sihteeri	1	1
Kiinteistönhoitaja	2	2
Palvelupäällikkö	1	1
Työnohjaaja, puhtaanapito	1	1
Kokki	2	2
Laitoshuoltaja	2	2
Siistijä	3	3
Ruokapalvelutyöntekijä	1	1
Yhteensä	16,6	16,8

8.6.1 Hallinto ja ympäristönsuojelu

Hallinnon tehtävänä on vastata teknisen toimen palveluiden tuottamisesta ja koordinoimisesta. Ympäristönsuojelu on viranomaistoimintaa, jonka tavoitteena on mm. turvata ympäristönsuojelun valvonta ja terveellinen ympäristö. Siirretty ympäristöterveydenhuollon palvelut lakkautetusta sosiaali- ja terveyslautakunnasta.

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	1 035	2 500		2 500	3 360	860	134,4
Toimintamenot	-288 763	-428 423		-428 423	-440 395	-11 972	102,8

Toimintakate	-287 729	-425 923		-425 923	-437 035	-11 112	102,6
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-14 431	-22 767		-22 767	-25 572	-2 805	112,3

Kuntastrategian toteuttaminen, hallinto ja ympäristönsuojelu		
Sujuva Sauvo – Hallinto ja ympäristönsuojelu tuottaa palveluita kuntalaisille sujuvasti ja asiakaslähtöisesti, sekä vastaa teknisen toimen henkilöstön johtamisesta, sekä turvallisesta ja terveellisestä asuinympäristöstä.		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Henkilöstö on ammattitaitoista ja voi hyvin.	Kaikki paikat ovat täytettyinä. Talousarviovuoden aikana vapautuvat paikat saadaan täytettyä alle 4kk kuluessa. Henkilöstön suunnitelmallinen kouluttaminen. Koulutuspäivien määrä. Työhyvinvointikyselyn tulokset.	Toteutunut. Teknisellä toimella koulutuspäiviä 14 kpl. NPS-tulos + 17.
Turvallinen ja terveellinen ympäristö.	Ympäristönsuojelun valvontaohjelman mukaiset tarkastukset on suoritettu.	Ei toteutunut.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1–5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Osaavan henkilöstön saatavuus, rekrytointivaikeudet.	4	2–3 tehtävän mukaan.	Johtamiseen ja esimiestyöhön panostaminen.	Riski ei ole toteutunut.

8.6.2 Yhdyskuntapalvelut

Yhdyskuntapalveluiden tehtävänä on toteuttaa kunnan hallinnoiman infrastruktuurin hoito ja ylläpito.

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	106 451	94 635		94 635	90 999	-3 636	96,2
Toimintamenot	-455 722	-445 804		-445 804	-470 475	-24 671	105,5
Toimintakate	-349 271	-351 169		-351 169	-379 476	-28 307	108,1
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-6 807	-7 505		-7 505	-7 210	295	96,1

Kuntastrategian toteuttaminen, yhdyskuntapalvelut		
Sujuva Sauvo – asiointi yhdyskuntapalveluiden kanssa toimii sujuvasti ja ensisijaisesti sähköisesti.		
Kasvun mahdollistajat – toimiva perusinfra sekä esteettinen ympäristö kunnan keskustajamassa sekä keskeisillä asuinalueilla mahdollistavat uusien asuntojen rakentamisen ja väkiluvun kasvun Sauvossa.		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Turvallisen liikkumisen mahdollistaminen.	Kesä- ja talvihoidon onnistuminen. Liikenneturvallisuuustyöryhmän aktiivinen toiminta, vähintään kaksi kokousta vuodessa.	Toteutunut. Toteutunut. Liikenneturvallisuuustyöryhmä piti kaksi kokousta.
Toimiva asumisen infrastruktuuri.	Laaditaan kattava hulevesiselvitys talousarviovuoden aikana. Selvityksen käsittely lautakunnassa ja kunnanhallituksessa.	Ei toteutunut. Hulevesiselvityksen tekeminen on aloitettu mutta se on kesken.
Ympäristön esteettisyyden lisääminen.	Laaditaan yleisten alueiden vihersuunnitelma. Suunnitelman käsittely lautakunnassa. Lisätään ympäristöön nykyistä enemmän erilaisia hoidettuja alueita. Hoidettujen alueiden pinta-ala lisääntyy talousarviovuoden aikana.	Ei toteutunut. Toteutunut.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1–5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Ulkopuolisten töiden laatu.	3	3	Lisätään kohteissa tapahtuvaa valvontaa ja otetaan käyttöön aloituspalaverit yhteisten tavoitteiden selkeyttämiseksi.	Riski toteutunut osittain.

8.6.3 Kiinteistötoimi

Kiinteistötoimen tehtävänä on toteuttaa kunnan hallinnoiminen kiinteistöjen hoito taaten rakennusten turvallisuus ja terveellisyys.

Tilivelvollinen: tekninen johtaja, työnjohtaja

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	1 409 891	2 206 706		2 206 706	2 421 191	214 485	109,7
Toimintamenot	-1 109 342	-1 854 150		-1 854 150	-1 729 605	124 545	93,3
Toimintakate	300 549	352 556		352 556	691 586	339 030	196,2
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-11 905	-23 868		-23 868	-26 094	-2 226	109,3

Kuntastrategian toteuttaminen, kiinteistötoimi		
<p>Sujuva Sauvo – asiointi kiinteistötoimen kanssa toimii sujuvasti ja ensisijaisesti sähköisesti. Tehdään ylläpitoa, kunnostusta ja investointeja kiinteistöihin, niin, että rakennusten käyttöikä pitenee ja on kokonaistaloudellisesti järkevää.</p> <p>Viestinnällä vetovoimaa – hyvässä kunnossa olevat ja kauniit kunnan omistamat kiinteistöt tukevat kunnan markkinointia.</p> <p>Kasvun mahdollistajat – kunta edistää monipuolista asumista kunnassa ensisijaisesti tytäryhteisöjen vuokra-asuntojen kautta, mutta kunnan omistuksessa olevat vuokra-asunnot tukevat erilaisia asumismahdollisuuksia kunnassa.</p>		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Kunnan kiinteistöt pidetään kunnossa, terveellisinä ja turvallisina	Suunnitelmallinen ylläpito ja korjausvelan pienentäminen.	Toteutunut osittain. Kesken.
Kunta tulee käyttämään enemmän kestävä energiaa	Korvataan energiaa käyttävät järjestelmät vähemmän ja puhtaampaa energiaa käyttävillä.	Ei toteutunut.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1–5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Energian hinnan nousu.	4	3	Hankintasopimusten käyttö. Toimenpiteet energian kulutuksen vähentämiseksi.	Riski pystytty välttämään pääosiltaan.
Yllättävät vahingot rakennuksissa.	3	3	Jatkuva ja järjestelmällinen kunnonseuranta.	Riski toteutui. Huoneistoissa vesivahinko, tulipalo.

8.6.4 Rakennustarkastus ja maa-ainesvalvonta

Rakennusvalvonta on viranomaistoimintaa, jonka tavoitteena on mm. edistää hyvää rakennustapaa, turvallisen, terveellisen ja viihtyisän maiseman toteutumista, kehittämistä ja säilymistä huomioiden ympäristönäkökohdat.

Tilivelvollinen: tekninen johtaja, rakennustarkastaja

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	36 206	30 000		30 000	45 943	15 943	153,1
Toimintamenot	-157 401	-124 952		-124 952	-146 984	-22 032	117,6
Toimintakate	-121 195	-94 952		-94 952	-101 041	-6 089	106,4
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-6 178	-5 301		-5 301	-5 725	-424	108,0

Kuntastrategian toteuttaminen, rakennustarkastus ja maa-ainesvalvonta		
Sujuva Sauvo – rakennusvalvonnan ja maa-ainesvalvonnan kanssa asiointi on helppoa ja vaivatonta.		
Kasvun mahdollistajat – rakentamiseen suhtaudutaan kannustaen ja pyritään löytämään asiakkaan kanssa yhteistyössä ratkaisut lainmukaisen rakentamisen edistämiseen.		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Palvelut ovat nopeasti ja kattavasti saatavilla	Normaalimuotoinen ohjeiden mukaan täytetty rakennuslupa käsitelty 2 viikossa.	Toteutunut loma-aikoja lukuun ottamatta.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1-5)	Riskin seurausten vaikutukset (1-5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Mahdolliset lakimuutokset ja niiden vaikutus rakennusvalvontaan.	4	1	Seurataan aktiivisesti lakiesityksiä, sekä niiden mukanaan tuomia muutoksia.	Riski ei toteutunut.

8.6.6 Ruokahuolto

Ruokahuolto huolehtii Sauvon ruokapalveluiden tuottamisesta pääasiassa Sauvon koulukeskuksessa kouluun ja päiväkotiin.

Tilivelvollinen: palvelupäällikkö

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	TA muutos	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös 2023	Poikkeama, €	Tot-%
Toimintatulot	1 020 216	364 770		364 770	361 456	-3 315	99,1
Toimintamenot	-1 022 957	-395 449		-395 449	-300 636	94 813	76,0
Toimintakate	-2 741	-30 679		-30 679	60 820	91 499	198,2
Vyörytyserätulot							
Vyörytyserämenot	-19 567	-6 957		-6 957	-7 381	-424	106,1

Kuntastrategian toteuttaminen, puhtaus- ja ruokapalvelut		
<p>Sujuva Sauvo – ruokahuollon tehtävänä on tuottaa ruokapalvelut kunnan käyttöön kokonaistaloudellisesti ja tehokkaasti. Palveluita tuotetaan hyvässä yhteistyössä eri toimialojen välillä lasten hyvinvointia ja terveyttä edistäen.</p> <p>Viestinnällä vetovoimaa – kunnan oma keittiö on vetovoimatekijä Sauvon koululle ja päiväkodille, jota on hyvä tuoda esiin myös kunnan markkinoinnissa. Lähiseudun elinvoimaa edistämään käyttämällä mahdollisimman paljon paikallisia tuotteita ja lähiruokaa.</p>		
Tavoite 2023	Tuloksellisuusmittari, tavoitearvo	Toteuma
Kunta tulee käyttämään enemmän lähiruokaa.	Hankintasopimusten rajoissa pyritään lisäämään lähialueen tuottajien tuotteiden käyttöä.	Osittain toteutunut.

Olennainen riski 2023	Riskin toteutumisen todennäköisyys (1–5)	Riskin seurausten vaikutukset (1– 5)	Riskin toteutumista ehkäisevät toimenpiteet	Toteuma
Elintarvikkeiden hintojen nousu.	4	2	Hankintasopimukset, toimittajien vertailu ja tarvittaessa ruokalistan muutokset.	Riski pystytty välttämään pääosiltaan.
Toiminnan tason turvaaminen. Yksittäisten työntekijöiden poissaolo vaikeuttaa toimintaa.	3	3	Selvitetään sijaisten ja mahdollisten ostopalveluiden käytettävyys.	Riski ei toteutunut.

9. TULOSLASKELMAOSION TOTEUTUMINEN

TULOSLASKELMA	Alkuperäinen 2023	Ta-muutos 2023	Talousarvio+ muutos	Toteuma 2023	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	714 717		714 717	1 130 121	415 404
Maksutuotot	176 000		176 000	178 944	2 944
Tuet ja avustukset	259 000		259 000	209 451	-49 549
Muut toimintatuotot					
Vuokratuotot	2 227 106		2 227 106	2 050 322	-176 784
Muut tuotot	47 000		47 000	41 009	-5 991
Muut toimintatuotot	2 274 106		2 274 106	2 091 331	-182 775
Toimintatuotot yhteensä	3 423 823		3 423 823	3 609 847	186 024
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-4 242 884	-270 000	-4 512 884	-4 129 133	383 751
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-865 731	-865 731	-865 731	-867 203	-1 472
Muut henkilösivukulut	-135 171		-135 171	-137 492	-2 321
Henkilöstökulut yhteensä	-5 243 786	-270 000	-5 513 786	-5 133 828	379 958
Palvelujen ostot					
Asiakaspalvelujen ostot	-244 642		-244 642	-213 992	30 650
Muiden palvelujen ostot	-2 926 776		-2 926 776	-2 670 122	256 654
Palvelujen ostot yhteensä	-3 171 418		-3 171 418	-2 884 113	287 305
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-897 979		-897 979	-870 481	27 498
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yh	-897 979		-897 979	-870 481	27 498
Avustukset					
Avustukset kotitalouksille	-162 000		-162 000	-130 311	31 689
Avustukset yhteisöille	-88 700		-88 700	-76 228	12 472
Avustukset yhteensä	-250 700		-250 700	-206 539	44 161
Muut toimintakulut					
Vuokratulut	-1 771 806		-1 771 806	-1 878 282	-106 476
Muut kulut	-19 260		-19 260	-142 251	-122 991
Muut toimintakulut yhteensä	-1 791 066		-1 791 066	-2 020 533	-229 467
Toimintakulut	-11 354 949	-270 000	-11 624 949	-11 115 494	509 455
Toimintakate	-7 931 126	-270 000	-8 201 126	-7 505 647	695 479
Verotulot	7 239 000	114 000	7 353 000	7 360 234	7 234
Valtionosuudet					

Kunnan peruspalvelujen valtionsosuus	1 587 089	-108 655	1 478 434	1 594 762	116 328
Muut valtionsuudet	13 835		13 835	-92 344	-106 179
Valtionsuudet yhteensä	1 600 924	-108 655	1 492 269	1 502 418	10 149
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot				26 577	26 577
Muut rahoitustuotot				8 259	8 259
Korkokulut	-140 000		-140 000	-251 773	-111 773
Muut rahoituskulut	-1 000		-1 000	-334	666
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-141 000		-141 000	-217 271	-76 271
Vuosikate	767 798	-264 655	503 143	1 139 734	636 591
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-689 081		-689 081	-698 916	-9 835
Poistot ja arvonalentumiset yh-	-689 081		-689 081	-698 916	-9 835
Tilikauden tulos	78 717	-264 655	-185 938	440 818	626 756
Laskennalliset erät					
Vyörytystulot	202 846		202 846	218 700	15 854
Vyörytysmenot	-202 846		-202 846	-218 700	-15 854
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	78 717	-264 655	-185 938	440 818	626 756

9.1 Verotulojen erittely

	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Toteuma 2022	Poikkeama
Kunnallisvero	5 455 000	5 489 218	10 797 531	34 218
Kiinteistövero	1 339 000	1 314 617	1 270 652	-24 383
Osuus yhteisöverosta	559 000	556 399	431 937	-2 601
Verotulot yhteensä	7 353 000	7 360 234	12 889 734	7 234

9.2 Valtionosuuksien erittely

	Muutettu talousarvio 2023	Toteuma 2023	Toteuma 2022	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen vo.	540 168	662 725	2 778 799	122 557
Verotuloihin perustuva vo.	938 266	932 037	1 350 204	- 6 229
Opetus- ja kulttuuritoimen vo.	-571 952	-677 242	-571 956	-105 290

Verotulomenetysten
kompensaatio

585 787

584 898

1 901 225

- 889

10. RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio 2023	Toteutuma 2023	Poikkeama
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	767 798	1 139 734	371 936
Satunnaiset erät	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	-28 960	-28 960
Yhteensä	767 798	1 110 774	342 976
Investointien rahavirta			0
Investointimenot	-1 645 000	-1 083 291	561 709
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	0	637 338	637 338
Yhteensä	-1 645 000	-445 953	1 199 047
Toiminnan ja investointien rahavirta	-877 202	664 821	1 542 023
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	0	0	0
Antolainojen lisäykset	0	0	0
Antolainojen vähennykset	0	0	0
Yhteensä	0	0	0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	950 000	0	-950 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-436 052	-436 052	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	400 000	100 000	-300 000
Yhteensä	913 948	-336 052	-1 250 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	0	8 380	8 380
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0
Saamisten muutos	0	244 523	244 523
Korottomien velkojen muutos	0	-704 136	-704 136
Yhteensä	0	-451 233	-451 233
Rahoituksen rahavirta	913 948	-787 285	-1 701 233
Rahavarojen muutos	36 746	-122 464	-159 210
Rahavarat 31.12.	0	633 361	0
Rahavarat 1.1.	0	755 826	0
Muutos	0	-122 464	0

11. INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

	Talousarvio 2023	Talousarvio +muutos	Toteuma 2023	Poikkeama	Toteu ma %
Ohjelmistot					
Muut investointimenot			-21 313	-21 313	
INVESTOINTIMENOT	-20 000	-20 000	-21 313	-1 313	107
INVESTOINNIT NETTO	-20 000	-20 000	-21 313	-1 313	107
Maa-alueiden hankinta ja myynti					
INVESTOINTIMENOT	-100 000	-100 000		100 000	0
Käyttöomaisuuden myynti			13 710	13 710	
INVESTOINTITULOT			13 710	13 710	
INVESTOINNIT NETTO	-100 000	-100 000	13 710	113 710	-14
Rakenn. kiinteistöjen hankinta ja myynti					
Käyttöomaisuuden myynti			49 320	49 320	
INVESTOINTITULOT			49 320	49 320	
INVESTOINNIT NETTO			49 320	49 320	
IT-laitteet					
Muut investointimenot			-13 970	-13 970	
INVESTOINTIMENOT			-13 970	-13 970	
INVESTOINNIT NETTO			-13 970	-13 970	
Muut osakkeet					
Muut investointimenot			-16 488	-16 488	
INVESTOINTIMENOT			-16 488	-16 488	
Käyttöomaisuuden myynti			545 348	545 348	
INVESTOINTITULOT			545 348	545 348	
INVESTOINNIT NETTO			528 860	528 860	
Investoinnit kunnanhallitus					
INVESTOINTIMENOT					
Muut investointimenot			-51 770	-51 770	
INVESTOINTIMENOT	-120 000	-120 000	-51 770	68 230	43
INVESTOINTITULOT					

Käyttöomaisuuden myynti			608 378	608 378	
INVESTOINTITULOT			608 378	608 378	
INVESTOINNIT NETTO	-120 000	-120 000	556 607	676 607	-463
Palvelukeskuksen korjaustyöt					
Rakennuttaminen			-31 277	-31 277	
INVESTOINTIMENOT	-500 000	-500 000	-31 277	468 724	6
INVESTOINNIT NETTO	-500 000	-500 000	-31 277	468 724	6
Kulmala-Timperin alueen kaavatiet					
Rakennuttaminen			-1 680	-1 680	
INVESTOINTIMENOT	-60 000	-60 000	-1 680	58 320	3
INVESTOINNIT NETTO	-60 000	-60 000	-1 680	58 321	3
Keskustan katujen peruskorjaus					
Rakennuttaminen			-61 519	-61 519	
INVESTOINTIMENOT	-50 000	-50 000	-61 519	-11 519	123
INVESTOINNIT NETTO	-50 000	-50 000	-61 519	-11 519	123
Kevyen liikenteen väylien rakentaminen					
Oma rakentaminen			-1 334	-1 334	
Rakennuttaminen			-743 937	-743 937	
INVESTOINTIMENOT	-535 000	-535 000	-745 272	-210 272	139
INVESTOINNIT NETTO	-535 000	-535 000	-745 272	-210 272	139
Liikenneväylien valaistuksen peruskorj					
Rakennuttaminen			-84 678	-84 678	
INVESTOINTIMENOT	-70 000	-70 000	-84 678	-14 678	121
INVESTOINNIT NETTO	-70 000	-70 000	-84 678	-14 678	121
Seuralan urheilukentän rakentaminen					
Oma rakentaminen			-8 181	-8 181	
Rakennuttaminen			-17 866	-17 866	
INVESTOINTIMENOT	-90 000	-90 000	-26 047	63 953	29
INVESTOINNIT NETTO	-90 000	-90 000	-26 047	63 953	29
Torin alueen kunnostus					
Oma rakentaminen			-145	-145	
Rakennuttaminen			-18 819	-18 819	
INVESTOINTIMENOT	-20 000	-20 000	-18 964	1 036	95
INVESTOINNIT NETTO	-20 000	-20 000	-18 964	1 036	95
Päiväkoti Hakkiskodon piha-alue					

Oma rakentaminen			-1 228	-1 228	
Rakennuttaminen			-16 675	-16 675	
INVESTOINTIMENOT	-50 000	-50 000	-17 904	32 096	36
INVESTOINNIT NETTO	-50 000	-50 000	-17 904	32 096	36
Sarapiston jv-puhdistamo ja imeytyskentt					
Rakennuttaminen			-12 442	-12 442	
Muut investointimenot			-135	-135	
INVESTOINTIMENOT	-100 000	-100 000	-12 577	87 423	13
INVESTOINNIT NETTO	-100 000	-100 000	-12 577	87 423	13
Investoinnit tekninen ja ymp.lautakunta					
Oma rakentaminen			-10 889	-10 889	
Rakennuttaminen			-1 020 496	-1 020 496	
Muut investointimenot			-135	-135	
INVESTOINTIMENOT	-1 525 000	-1 525 000	-1 031 521	493 479	68
INVESTOINNIT NETTO	-1 525 000	-1 525 000	-1 031 521	493 479	68
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Oma rakentaminen			-10 889	-10 889	
Rakennuttaminen			-1 020 496	-1 020 496	
Muut investointimenot			-51 905	-51 905	
INVESTOINTIMENOT	-1 645 000	-1 645 000	-1 083 291	-1 083 291	66
Käyttöomaisuuden myynti			608 378	608 378	
INVESTOINTITULOT			608 378	608 378	
INVESTOINNIT NETTO	-1 645 000	-1 645 000	-474 914	1 170 086	29

III TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

12. Tuloslaskelma (ulkoinen)

	Toteutuma 2023	Toteutuma 2022
TULOSLASKELMA		
Toimintatuotot		
Myyntituotot	777 115,08	767 983,49
Maksutuotot	178 944,05	696 801,09
Tuet ja avustukset	209 450,63	632 507,20
Muut toimintatuotot		
Vuokratuotot	795 793,06	245 133,56
Muut tuotot	41 009,22	7 387,90
Muut toimintatuotot	836 802,28	252 521,46
Toimintatuotot	2 002 312,04	2 349 813,24
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-4 129 132,51	-5 780 941,20
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-867 202,90	-1 186 845,48
Muut henkilösivukulut	-137 492,47	-195 457,97
Henkilösivukulut	-1 004 695,37	-1 382 303,45
Henkilöstökulut	-5 133 827,88	-7 163 244,65
Palvelujen ostot		
Asiakaspalvelujen ostot	-213 991,78	-7 249 724,61
Muiden palvelujen ostot	-2 317 115,57	-3 402 243,12
Palvelujen ostot	-2 531 107,35	-10 651 967,73
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-870 480,75	-893 955,15
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-870 480,75	-893 955,15
Avustukset		
Avustukset kotitalouksille	-130 311,40	-256 793,10
Avustukset yhteisöille	-76 227,80	-96 983,22
Avustukset	-206 539,20	-353 776,32
Muut toimintakulut		
Vuokratulut	-623 752,74	-352 089,02
Muut kulut	-142 250,98	-103 675,63

Muut toimintakulut	-766 003,72	-455 764,65
Toimintakulut	-9 507 958,90	-19 518 708,50
Toimintakate	-7 505 646,86	-17 168 895,26
Verotulot	7 360 234,01	12 889 733,54
Valtionosuudet		
Kunnan peruspalvelujen valtionos.	1 594 762,00	4 129 003,00
Muut valtionosuudet	-92 344,00	1 329 269,00
Valtionosuudet	1 502 418,00	5 458 272,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	26 576,65	38 983,97
Muut rahoitustuotot	8 258,87	45 573,58
Korkokulut	-251 772,76	-55 172,81
Muut rahoituskulut	-333,69	-242,09
Rahoitustuotot ja -kulut	-217 270,93	29 142,65
Vuosikate	1 139 734,22	1 208 252,93
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-698 915,77	-680 354,81
Poistot ja arvonalentumiset	-698 915,77	-680 354,81
Tilikauden tulos	440 818,45	527 898,12
Laskennalliset erät		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	440 818,45	527 898,12

13. Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	Toteuma 2023	Toteuma 2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 139 734,22	1 208 252,93
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-28 960,39	
Toiminnan rahavirta	1 110 773,83	1 208 252,93
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 083 291,36	-864 044,85
Rahoitusosuudet investointimeno		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	637 338,07	
Investointien rahavirta	-445 953,29	-864 044,85
Toiminnan ja investointien rahavirta	664 820,54	344 208,08
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys		
Antolainauksen muutokset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-436 052,00	-481 052,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	100 000,00	
Lainakannan muutokset	-336 052,00	-481 052,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääom	8 379,52	105 646,37
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	244 523,23	188 615,73
Korottomien velkojen muutos	-704 135,70	202 692,76
Muut maksuvalmiuden muutokset	-451 232,95	496 954,86
Rahoituksen rahavirta	-787 284,95	15 902,86
Rahavarat 31.12.	633 361,43	755 825,84
Rahavarat 1.1.	755 825,84	395 714,90
Rahavarojen muutos	-122 464,41	360 110,94

14. Tase

TASE	2023	2022
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Aineettomat oikeudet	68 822,13	67 367,68
I Aineettomat hyödykkeet	68 822,13	67 367,68
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet (sis. arvonkor		
1.1 Maa- ja vesialueet (ilman arvon	2 370 135,99	2 383 845,53
1. Maa- ja vesialueet (sis. arvonkor	2 370 135,99	2 383 845,53
2. Rakennukset	10 666 001,61	10 816 085,08
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 466 785,21	1 675 962,86
4. Koneet ja kalusto	240 049,15	304 361,47
5. Muut aineelliset hyödykkeet	20 480,84	5 680,84
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset ha	99 323,83	373 437,51
II Aineelliset hyödykkeet	15 862 776,63	15 559 373,29
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	6 870 406,59	8 232 778,69
3. Muut lainasaamiset	124 900,00	195 900
4. Muut saamiset	8 555,86	8 555,86
III Sijoitukset	7 003 862,45	8 437 234,55
A PYSYVÄT VASTAAVAT	22 935 461,21	24 063 975,52
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	144 000,00	1 62 000,00
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	254 066,19	426 547,80
3. Muut saamiset	1483 58,59	145 264,42
4. Siirtosaamiset	32 048,35	71 184,14
II Saamiset	578 473,13	804 996,36
IV Rahat ja pankkisaamiset	633 361,43	755 825,84
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 211 834,56	1 560 822,20
VASTAAVAA	24 147 295,77	25 624 797,72
VASTATTAVAA		

A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	6 819 257,43	7 397 805,25
IV Edellisten tilikausien ylijäämä (a	4 980 490,35	4 452 592,23
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	440 818,45	527 898,12
A OMA PÄÄOMA	12 240 566,23	12 378 295,60
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	298 004,14	261 579,78
3. Muut toimeksiantojen pääomat		28 044,84
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	298 004,14	289 624,62
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen (korollinen vieras pää		
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslait	2 315 792,00	2 736 844,00
Pitkäaikainen (korollinen vieras pää	2 315 792,00	2 736 844,00
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma		
7. Muut velat/Liittymismaksut ja mu	6 064,19	8 755,52
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma	6 064,19	8 755,52
I Pitkäaikainen	2 321 856,19	2 745 599,52
II Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen (korollinen vieras pää		
1. Joukkovelkakirjalainat	7 500 000,00	7 400 000,00
Pitkäaikaisten lainojen seuraavan v	421 052,00	436 052,00
Lyhytaikainen (korollinen vieras pää	7 921 052,00	7 836 052,00
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma		
6. Ostovelat	730 043,79	993 407,72
7. Muut velat/Liittymismaksut ja mu	99 264,77	134 144,47
8. Siirtovelat	536 508,65	1 247 673,79
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma	1 365 817,21	2 375 225,98
II Lyhytaikainen	9 286 869,21	10 211 277,98
E VIERAS PÄÄOMA	11 608 725,40	12 956 877,50
VASTATTAVAA	24 147 295,77	25 624 797,72

15. Konsernitilinpäätös

KONSERNITULOSLASKELMA	2023	2022
Toimintatuotot	3 165 423	11 657 461
Toimintakulut	-10 364 965	-28 511 490
Osuus osakkuusyht. voitosta	0	-4 147
Toimintakate	-7 199 542	-16 858 176
Verotulot	7 360 234	12 889 734
Valtionosuudet	1 502 418	5 458 272
Rahoitustuotot- ja kulut		
Korkotuotot	19 606	20 495
Muut rahoitustuotot	9 292	50 954
Korkokulut	-306 801	-102 779
Muut rahoituskulut	-1 527	-2 026
Vuosikate	1 383 681	1 456 473
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman muk. poistot	-983 559	-1 309 952
Tilikauden yli- ja alipariarvot	0	0
Arvonalentumiset	0	-675
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	400 122	145 847
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	0	0
Laskennalliset verot	-5 106	-14 741
Vähemmistöosuudet	0	-1 209
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	395 016	129 897

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2 023	2 022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 383 681	1 456 473
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-30 490	3 789
yhteensä	1 353 190	1 460 262
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 123 135	-2 346 552
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	37 813
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	244 786	825 317
yhteensä	-878 349	-1 483 422
Toiminnan ja investointien rahavirta	474 842	-23 160
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainojen lisäykset	0	0
Antolainojen vähennykset	0	0
yhteensä	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 744 826
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-682 951	-880 912
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-229 279	207 823
yhteensä	-912 230	1 071 470
Oman pääoman muutokset	0	-35 705
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	16 382	126 528
Vaihto-omaisuuden muutos	0	3 937
Saamisten muutos	1 121 982	-464 607
Korottomien velkojen muutos	-1 098 867	-105 986
yhteensä	39 497	-440 128
Rahoituksen rahavirta	-872 734	595 637
Rahavarojen muutos	-397 892	572 477
Rahavarat 31.12.	909 501	1 581 633
Rahavarat 1.1.	1 307 392	1 009 156
muutos	-397 892	572 477

KONSERNITASE	2023	2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	68 822	87 101
Muut pitkäv.menot	0	0
Ennakkomaksut	0	0
	<u>68 822</u>	<u>87 101</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 523 012	2 613 369
Liittymismaksut	94 953	94 953
Rakennukset	13 116 810	16 465 729
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 775 832	3 166 392
Koneet ja kalusto	271 978	743 406
Keskeneräiset ja ennakkom.	102 433	522 065
Muut aineell.hyödykkeet	20 481	7 166
	<u>19 905 498</u>	<u>23 613 080</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	389 728	440 452
Muut saamiset	8 556	19 207
	<u>398 284</u>	<u>459 660</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	98 674	94 994
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	0	78 380
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0	7 574
Lyhytaikaiset saamiset	646 828	2 193 283
Rahoitusarvopaperit	77 002	8 042
Rahat ja pankkisaamiset	909 501	1 581 633
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>22 104 609</u>	<u>28 123 748</u>

KONSERNITASE	2023	2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	6 819 257	7 397 805
Säätiöiden ja yhdistysten perusp.	17 487	17 753
Arvonkorotusrahasto	46 294	46 294
Muu pääoma	110 960	114 337
Ed. tilik. yli/alijäämä	412 668	357 898
Tilikauden yli/alijäämä	395 016	129 897
	<u>7 801 682</u>	<u>8 063 984</u>
VÄHEMMISTÖSUUDET	0	4 345
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	0	0
Vapaaeht. varaukset	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	0	230 052
TOIMEKSIANT.PÄÄOMAT	396 678	388 866
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vpo	4 251 098	6 590 446
Laskennalliset verovelat	99 418	95 681
Lyhytaikainen korollinen vpo	7 980 141	8 634 917
Lyhytaikainen koroton vpo	1 575 593	4 115 458
	<u>13 906 250</u>	<u>19 436 502</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>22 104 609</u>	<u>28 123 748</u>

IV LIITETIEDOT

16. Kunnan ja kuntakonsernin liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun, kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menojen siirtyminen hyvinvointialueelle vaikuttavat tilinpäätöksen vertailukelpoisuuteen edelliseltä tilikaudelta laaditun tilinpäätöksen kanssa.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on sote-uudistuksen jälkeen jäsenenä sekä tytäryhteisöt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi ja jäännösveroarvojen ero kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Sote-uudistuksesta johtuva sairaanhoitopiirin ja erityishuoltopiirin poistuminen konsernitilinpäätöksestä vaikuttavat konsernitilinpäätöksen vertailukelpoisuuteen edelliseltä tilikaudelta laaditun konsernitilinpäätöksen kanssa.

Konsernitaseen vertailutietona on käytetty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antaman lausunnon 90/2009 mukaan laadittua avaavaa konsernitasetta.

Poikkeavat tilikaudet

Kaikilla konserniin kuuluvilla yhteisöillä on sama tilikausi. Poikkeuksen muodostaa kesken tilikauden 30.4.2023 purkautunut vapaaehtoinen perusterveydenhuollon kuntayhtymä (Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä).

Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2023	2022
Keskusvaalilautakunta	5 546,40	6 493,50
Tarkastuslautakunta	0,00	0,00
Kunnanhallitus	153 752,18	116 707,08
Sosiaali- ja terveyslautakunta	0	1 274 390,61
Sivistyslautakunta	527 599,32	525 958,20
Tekninen- ja ympäristölautakunta	1 315 414,14	426 263,85
Toimintatuotot yhteensä	2 002 312,04	2 349 813,24
Verotulojen erittely		
Kunnan tulovero	5 489 218,17	10 797 530,73
Osuus yhteisöveron tuotosta	556 399,00	821 551,24

Kiinteistövero	1 314 616,84	1 270 651,57
Verotulot yhteensä	7 360 234,01	12 889 733,54

Valtionosuuksien erittely

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	662 725,00	2 778 799,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	932 037,00	1 350 204,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-677 242,00	-571 956,00
Verotulomenetysten kompensatio	584 898,00	1 901 225,00
Harkinnanvarainen valtionosuus	0,00	0,00
Valtionosuudet yhteensä	1 502 418,00	5 458 272,00

Palvelujen ostojen erittely

Asiakaspalvelujen ostot	213 991,78	7 249 724,61
Muiden palvelujen ostot	2 317 115,57	3 402 243,12
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	2 531 107,35	10 651 967,73

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet kunnan tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

	<u>poistomenetelmä</u>	poistoaika
Muut pitkävaikutteiset menot		
Ohjelmistot	tasapoisto	5 vuotta
Muut	tasapoisto	10 vuotta
Rakennukset	tasapoisto	20–50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	tasapoisto	10–40 vuotta
Koneet ja kalusto	tasapoisto	3–5 vuotta
Luonnonvarat	käytön muk. poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoja	

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	2023	2022
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	28 960,39	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

Osinkotuotot muista yhteisöistä	5 293,59	3 471,95
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,00	12 000,00

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat								
	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettom.hyö			Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut hyöd.	Kesk. ja enn hankinnat	Yhteensä
	Muut pitkävaikutt.	Maa-alueet	Rakennuk.					
P:maton h.meno 1.1.	67 368	2 383 846	10 816 085	1 675 963	304 361	5 681	373 438	15 626 741
Lis. tilikauden aikana	21 313	0	31 603	982 102	13 970	14 800	3 015	1 066 803
Rah.osuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0	0
Vähenn. tilik. aikana	0	-13 710	-49 320	0	0	0	0	-63 030
Siirrot erien välillä	0	0	277 129	0	0	0	-277 129	0
Tilikauden poisto	-19 858	0	-409 496	-191 280	-78 282	0	0	-698 916
P:maton h.meno 31.12.	68 822	2 370 136	10 666 002	2 466 785	240 049	20 481	99 324	15 931 599
Kirjanpitoarvo 31.12.	68 822	2 370 136	10 666 002	2 466 785	240 049	20 481	99 324	15 931 599
Sijoitukset								
	Osakkeet ja osuudet			Muut lainasaamiset				
	Tytäryhtiö osakk.	Kuntayhtymäo osuudet	Muut osakk. ja osuudet	Lainasaam. tytäryht.	Lainasaam. kunnilta	Lainasaam. muilta	Muut sijoitukset	Yhteensä
P:maton h.meno 1.1.	6 409 070	692 862	244 334	177 000	0	18 900	8 556	7 550 722
Lis. tilikauden aikana	53 000	0	16 488	0	0	0	0	69 488
Rah.osuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0	0
Vähenn. tilik. aikana	0	-545 348	0	-71 000	0	0	0	-616 348
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poisto	0	0	0	0	0	0	0	0
P:maton h.meno 31.12.	6 462 070	147 514	260 822	106 000	0	18 900	8 556	7 003 862

Kirjanpitoarvo 31.12.	6 462 070	147 514	260 822	106 000	0	18 900	8 556	7 003 862
-----------------------	-----------	---------	---------	---------	---	--------	-------	-----------

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt	y-tunnus	omistusosuus	osakepääoma
Kiinteistö Oy Sauvon asunnot	0812112-2	100 %	5 045,64
Sauvon Vesihuolto Oy	2652804-9	100 %	2 500,00
Rantolan Riikkala Oy	2407919-8	68 %	16 250,00
Sauvon Vanhustenkotiyhdistys ry	Sauvo	jäsen	
Kuntayhtymät			
Paimion-Sauvon kansanterveys- kuntayhtymä	0204213-2	26,07 %	Lakkautettu 30.4.2023
Varsinais-Suomen liitto	0922305-9	0,5019 %	
Salon seudun koulutus- kuntayhtymä	0139545-4	1,54 %	
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt			
Vahtisten Lämpö Oy	0425988-8	50 %	
Muut omistusyhteisyhteisöt			
Turun Seudun kehitys Oy	2779774-2	0,93 %	
Tilikunta Oy	2123016-3	4,00 %	

Saamisten erittely

Saamiset tytäryhteisöiltä	31.12.2023	31.12.2022
Myyntisaamiset	63 369,09	155 462,51
Lainasaamiset	231 100,00	357 900,00
Siirtosaamiset	605,91	0,00
yhteensä	295 075,00	513 362,51
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	240,41	29 866,42

Lainasaamiset	0,00	0,00
yhteensä	240,41	29 866,42

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

	2023	2022
Oman pääoman erittely		
Peruspääoma 31.12.2022	7 397 805,25	7 397 805,25
Hyvinvointialueelle siirtynyt lomapalkkavelka Sairaanhoidopiiriin ja erityishuoltopiirien kuntayhtymäosuuksien poistuminen	307 964,40	
Vapaaehtoisen kuntayhtymän kuntayhtymäosuuden muuttuminen	-1 084 213,55	
Peruspääoma 1.1.2023	197 701,33	
Peruspääoma 31.12.	6 819 257,43	7 397 805,25
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	4 980 490,35	4 452 592,23
Tilikauden yli-/alijäämä	440 818,45	527 898,12
Oma pääoma yhteensä	12 240 566,23	12 378 295,60
Pitkäaikaiset velat		
Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2029 tai sen jälkeen	631 584,00	
Joukkovelkakirjalainat	31.12.2023	31.12.2022
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistusslainat	7 500 000,00	7 400 000,00
Velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille	31.12.2023	31.12.2022
Ostovelat tytäryhteisöille	25 069,72	0,00
Ostovelat kuntayhtymille	0,00	83 922,15

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Lomapalkkavelka	511 330,26	736 188,21
Paimion-Sauvon ktky, Sauvon terveysasema	0,00	277 129,00

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä	2 133 546,31	3 172 831,40	2 072 326,16	2 319 551,02
siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	274 551,49	374 387,61	256 255,04	256 050,76

Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Tytäryhteisöt	1 395 822,80	1 473 691,54
Muut	0,00	0,00
Takaukset muiden puolesta	52 780,00	52 780,00

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	31.12.2023	31.12.2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista	24 198 934,00	22 401 459,00
kattamattomista takausvastuista	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	19 263,00	12 954,00

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	31.12.2023	31.12.2022
Yleishallinto ja tarkastustoimi	8	7

Sosiaali- ja terveystoimi	0	58
Opetus- ja kulttuuritoimi	91	88
Tekninen toimi	18	13
Yhteensä	117	166

Henkilöstökulut	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	5 133 988,21	7 163 244,65
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0,00	0,00
yhteensä	5 133 988,21	7 163 244,65

Luottamushenkilön palkkioista perityt luottamushenkilömaksut

Keskusta	1 959,60	2 508,30
Kokoomus	1 799,00	2 163,00
Perussuomalaiset	446,00	531,50
Vasemmistoliitto	176,50	221,00
Vihreä liitto	140,00	192,00
yhteensä	4 521,10	5 615,80

Tilintarkastajan palkkiot

BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	8 230,35	10 648,44
Muut tehtävät	2 718,90	3 564,78
yhteensä	10 949,25	14 213,22

Intressitahotapahtumat

Konsernin lähipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Käytetyt kirjanpitokirjat

päiväkirja	paperituloste
pääkirja	paperituloste
tilinpäätös	kirja
palkkakirjanpito	paperituloste

Tositelajit

01	kassatositteet
02	myyntireskontra viitesuoritukset
03	ostolaskut
04	ostoreskontra suoritukset
05	myyntireskontra suoritukset
06	palkat
08	päivähoitolaskut
60	muistiotositteet
70	vyörytykset
71	sisäiset kirjaukset
90	avaavan taseen kirjaus
110	hallintotoimistolaskut
111	hallintotoimiston toistuvaislaskut
120	teknisen toimiston laskut
121	vuokralaskut
124	rakennuslupalaskut

17. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Tasekirja säilytetään pysyvästi.

Muiden tilinpäätösasiakirjojen säilyttämisestä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 § säännöksiä siten, että kirjanpitokirjat ja käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo säilytetään vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä siten järjestettynä, että tietojenkäsittelyn suorittamistapa voidaan vaikeuksitta todeta.

Tositteet sekä muu kuin edellä mainittu kirjanpitoaineisto säilytetään vähintään 6 vuotta tilikauden päättymisestä. Sauvon kunnassa käytäntönä on kymmenen vuoden säilytysaika. Arkistoinnista vastaa tositteita käyttänyt tulosalue.

18. Sisäisten kustannusten ja vyörytys-/jakoperiaatteet

Sisäisesti jaettava ulkoinen kustannus; €	Tehtäväalue; ulkoinen kustannuspaikka	Jakoperuste (sisäinen)
ICT-palvelut (tietoliikenne-, palvelin-, IT-tuki-, kehittämisspalvelut ym.)	Yleishallinto; ICT-palvelut	Vyörytys kustannuspaikoille päätteiden lukumäärän suhteessa. Opettaja- ja oppilaspäätteiden eri hallinta- ja lisenssiympäristö on huomioitu ottamalla laskentaperusteeksi vain 25 %:n päteosuus
Palkanlaskentapalvelut	Yleishallinto; palkanlaskenta	Vyörytys kustannuspaikoille vuoden 2021 tp henkilöstökulujen suhteessa
Kirjanpito- ja palvelut	Yleishallinto; kirjanpito	Vyörytys kustannuspaikoille tilipäätöksen 2021 menojen suhteessa. Isoista ostopalvelukustannuspaikoista (mm. kuntayhtymälaskutus) suhdelukululaskennassa on käytetty perusteena 3 %:n osuutta toteutuneista kustannuksista
Teknisen toimen puhtaus- ja ruokapalvelun tuottamat palvelut	Puhtaus ja ruokahuolto	Ruokahuollon kustannusten jako toteutuneiden suoritteiden mukaan.
Kiinteistöjen käyttökustannukset	Kiinteistötoimi; kiinteistökohtaiset kustannuspaikat	Sisäisinä vuokrina käyttäjäkustannuspaikoille neliöiden tms. käyttöyksiköiden suhteessa. Monen tehtäväalueen yhteisessä käytössä olevat kiinteistöt on jaettu seuraavasti: Kunnanvirasto: yleishallinto 30 %, tekninen toimi 70 %, Kirjastotalo: nuorisotoimi 20 % kirjastotoimi 80 % Koulukeskus: ruokahuolto 16 % koulutoimi 61 % varhaiskasvatus 23 % Seurala: yleishallinto 100 % Seuralan huoltorakennus; koulutoimi 50 %, vapaa-aikatoimi 50 %

V ALLEKIRJOITUKSET

Sauvossa __.__.2024

Kunnanhallitus

_____
Perttu Laaksonen

_____
Silvia Koski

_____
Pirita Huuhka

_____
Esko Kiviranta

_____
Mari Lehtikankare-Toivonen

_____
Niko Reponen

_____
Johan Söderholm

Kunnanjohtaja

_____
Satu Simelius

Tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.
Sauvossa ____. ____2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Kirsi Ehrlund

Tilintarkastaja, HT, JHT

